

Közzététel: 2026. április 30.

A tanulmány címe:

Az ökológiai gazdaságok jellemzőinek változása az Agrárcenzus, 2020 és az Agrárium, 2023 mezőgazdasági összeírás adatai alapján

Szerzők:

JOBBÁGY PÉTER

az Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet projektvezető kutatója

E-mail: peter.jobbagy@biokutatas.hu

ALLACHERNÉ SZÉPKUTHY KATALIN

az Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet vezetője és szaktanácsadója

E-mail: katalin.szepekuthy@biokutatas.hu

DREXLER DÓRA

az Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet ügyvezetője

E-mail: dora.drexler@biokutatas.hu

DOI: <https://doi.org/10.20311/stat2026.04.hu0309>

Az alábbi feltételek érvényesek minden, a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) Statisztikai Szemle c. folyóiratában (a továbbiakban: Folyóirat) megjelenő tanulmányra. Felhasználó a tanulmány vagy annak részei felhasználásával egyidejűleg tudomásul veszi a jelen dokumentumban foglalt felhasználási feltételeket, és azokat magára nézve kötelezőnek fogadja el. Tudomásul veszi, hogy a jelen feltételek megszegéséből eredő valamennyi kárért felelősséggel tartozik.

1. A jogszabályi tartalom kivételével a tanulmányok a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Sztj.) szerint szerzői műnek minősülnek. A szerzői jog jogosultja a KSH.
2. A KSH földrajzi és időbeli korlátozás nélküli, nem kizárólagos, nem átadható, térítésmentes felhasználási jogot biztosít a Felhasználó részére a tanulmány vonatkozásában.
3. A felhasználási jog keretében a Felhasználó jogosult a tanulmány:
 - a) oktatási és kutatási célú felhasználására (nyilvánosságra hozatalára és továbbítására a 4. pontban foglalt kivétellel) a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
 - b) tartalmáról összefoglaló készítésére az írott és az elektronikus médiában a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
 - c) részletének idézésére – az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven – a forrás, valamint az ott megjelölt szerző(k) megnevezésével.
4. A Felhasználó nem jogosult a tanulmány továbbértékesítésére, haszonszerzési célú felhasználására. Ez a korlátozás nem érinti a tanulmány felhasználásával előállított, de az Sztj. szerint önálló szerzői műnek minősülő mű ilyen célú felhasználását.
5. A tanulmány átdolgozása, újra publikálása tilos.
6. A 3. a)–c) pontban foglaltak alapján a

Folyóiratot és a szerző(ke)t az alábbiak szerint kell feltüntetni:

„*Forrás: Statisztikai Szemle c. folyóirat 104. évfolyam 4. számában megjelent, Jobbágy Péter – Allacherné Szépkuthy Katalin – Drexler Dóra által írt, Az ökológiai gazdaságok jellemzőinek változása az Agrárcenzus, 2020 és az Agrárium, 2023 mezőgazdasági összeírás adatai alapján* című tanulmány (link csatolása)”

7. A Folyóiratban megjelenő tanulmányok kutatói véleményeket tükröznek, amelyek nem feltétlenül esnek egybe a KSH vagy a szerzők által képviselt intézmények hivatalos álláspontjával.

Jobbágy Péter – Allacherné Szépkuthy Katalin – Drexler Dóra

Az ökológiai gazdaságok jellemzőinek változása az Agrárcenzus, 2020 és az Agrárium, 2023 mezőgazdasági összeírás adatai alapján

Changes in the characteristics of organic farms based on the 2020 Agricultural Census and the 2023 Farm Structure Census

Jobbágy Péter, az Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet projektvezető kutatója

E-mail: peter.jobbagy@biokutatas.hu

Allacherné Szépkuthy Katalin, az Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet vezetője és szaktanácsadója

E-mail: katalin.szepkuthy@biokutatas.hu

Drexler Dóra, az Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet ügyvezetője

E-mail: dora.drexler@biokutatas.hu

Az Agrárcenzus, 2020, valamint az Agrárium, 2023 mezőgazdasági összeírás adatbázisai részletes, gazdaság szintű adatokat tartalmaznak az ökológiai gazdaságokról, miáltal lehetővé vált az ökológiai gazdaságok fejlődési dinamikájának, valamint a gazdálkodási és a szociológiai jellemzőikben bekövetkezett változásoknak a vizsgálata. Kutatásunkban megvizsgáltuk, milyen folyamatok húzódnak meg az ökológiai gazdaságok számának látszólag töretlen növekedése mögött, illetve hogyan változott az ökológiai gazdálkodás termelési szerkezete, az ökológiai gazdaságok összetétele és szociológiai jellemzői.

Tárgyszavak: agrárcenzus, gazdaságszerkezeti összeírás, ökológiai gazdaságok

The databases of the 2020 Agricultural Census (Agrárcenzus, 2020) and the 2023 Farm Structure Census (Agrárium, 2023) contain detailed farm-level data on organic agricultural holdings, enabling an examination of the dynamics of development of organic agricultural holdings and the changes in their farming and sociological characteristics. In this research, the processes behind the seemingly unbroken growth in the number of organic agricultural holdings were examined, as well as the changes in the production structure of organic farming, in the composition of organic farms, and in their sociological characteristics.

Keywords: agricultural census, farm structure survey, organic agricultural holdings

Az ökológiai gazdálkodás az elmúlt évtizedben világszerte egyre nagyobb jelentőségre tett szert, olyan mezőgazdasági termelési rendszerként, amely az élelmiszertermelést a környezeti fenntarthatóság, a biológiai sokféleség megőrzése és a külső inputok mérséklése szempontjaival igyekszik összehangolni. Ez a tendencia az ökológiai gazdálkodásba vont területek gyors bővülésében is megmutatkozik: a globális ökológiai terület nagysága a 2012-es mintegy 37,5 millió hektárról 2022-re több mint 96 millió, majd 2024-re 99 millió hektárra emelkedett, ami a fenntarthatóbb gazdálkodási rendszerek felé történő tartós, világszintű elmozdulást tükrözi (Gołębiewska–Pajewski, 2025; Willer et al., 2026; Ondrasek et al., 2023). A bővülést elsősorban a biotermékek iránti növekvő fogyasztói kereslet, a környezeti kérdések iránti társadalmi érzékenység erősödése, valamint a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatokat ösztönző szakpolitikai eszközök hajtják (Meemken–Qaim, 2018; Sandström et al., 2025).

Az Európai Unióban (EU) az ökológiai gazdálkodás a mezőgazdasági és környezetpolitika egyik meghatározó elemévé vált. Ezt a szerepet a közös agrárpolitika reformjai, valamint a „Farm to Fork” stratégia is megerősíti, amelyek 2030-ra azt a célt tűzték ki, hogy az EU mezőgazdasági területének legalább 25%-a ökológiai művelés alatt álljon (Haller, 2022; Nowak–Kobińska, 2024). Ennek megfelelően 2014 és 2023 között az unióban az ökológiai gazdálkodásba vont mezőgazdasági terület nagysága mintegy 76%-kal nőtt, különösen Franciaországban, Spanyolországban, Olaszországban és Németországban (Komor et al., 2025). Ugyanakkor az ökológiai gazdálkodás terjedése a tagállamok között továbbra is jelentős heterogenitást mutat, ami részben a gazdaság szerkezet, a piaci integráció és a szakpolitikai környezet különbségeiből adódik (Sahm et al., 2012; Kociszewski–Szubska–Włodarczyk, 2023).

A strukturális különbségek különösen jól megfigyelhetők a régebbi és az újabb EU-tagállamok összehasonlításában. Nyugat- és Észak-Európában az ökológiai gazdálkodást jellemzően teljes mértékben átállt gazdaságok dominálják, amelyek viszonylag érett piacokba ágyazódnak, és fejlett tanácsadási, illetve tanúsítási rendszerek támogatják működésüket (Offermann–Nieberg, 2009; Bouttes et al., 2019). Ezzel szemben számos közép- és kelet-európai országban magasabb a részlegesen átállt gazdaságok aránya, ahol az ökológiai és a konvencionális termelési rendszerek egyazon gazdaságon belül párhuzamosan működnek. Ez a hibrid gazdálkodási forma gyakran kockázatkezelési stratégiaként értelmezhető, ami lehetővé teszi a gazdálkodók számára, hogy rugalmasabban alkalmazkodjanak a jövedelmi ingadozásokhoz, a piaci bizonytalansághoz és a szakpolitikai ösztönzők változásaihoz (Home et al., 2016; Zhllima et al., 2021).

Magyarország jól példázza ezeket a folyamatokat az új tagállamok kontextusában. Miközben a mezőgazdasági gazdaságok összlétszáma az elmúlt évtizedben

csökkent, a tanúsított ökológiai termelők száma jelentősen nőtt: a 2010-ben regisztrált 1574 gazdálkodóról 2020-ra 5129-re, majd 2023-ra 5983-ra (*KSH, 2025a*). Az ökológiai gazdaságokra vonatkozó, gazdaságszintű statisztikai adatok azonban csak 2020 óta állnak rendelkezésre, miután a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) egyedi szinten összekötötte a tanúsítási nyilvántartásokat a mezőgazdasági adatgyűjtések adataival. Az így létrehozott harmonizált adatbázis szerint 2020-ban 3910 ökológiai gazdaság működött Magyarországon, számuk 2023-ra 5284-re emelkedett.

Mindezt figyelembe véve jelen kutatásunk célkitűzése az ökológiai gazdaságok látszólag töretlen számbeli növekedése mögött meghúzódó folyamatok ismertetése.

1. Anyag és módszer

Az ökológiai gazdaságokra vonatkozó részletes statisztikai adatok először a 2020-as agrárcenzus eredményeinek publikálásával váltak elérhetővé. Az Agrárcenzus, 2020 teljes körű mezőgazdasági összeírás volt, minden olyan gazdaságról tartalmaz adatot, amely elérte a gazdaságküszöböt. A következő nagymintás mezőgazdasági összeírás a 2023. évi gazdaságszerkezeti összeírás (*Agrárium, 2023*) volt, amelyet 25%-os reprezentatív kijelölési arány mellett hajtott végre a KSH. A mintavétel jellegzetessége, hogy diszproporcionális (a nagyobb súlyt képviselő gazdaságok nagyobb arányban kerültek bele) és rétegzett (bizonyos ismérvek mentén csoportosítja az alapsokaságot, hogy ezekre nézve biztosítsa a reprezentativitást). Az ökológiai gazdaságok 48%-a szerepelt a mintában. Ez már önmagában véve figyelemre méltó adat, ugyanis a 25%-os kijelölési aránynak közel duplája volt az ökológiai gazdaságok részesedése a mintában úgy, hogy a mintavétel kialakításakor nem volt prioritás az ökológiai gazdaságok kiemelt kijelölése. Azaz olyan egyéb tulajdonságok mentén lettek ekkora arányban kijelölve, amelyek a teljes magyar mezőgazdaság megfigyelése szempontjából relevánsak. Jelen írásban arra teszünk kísérletet, hogy a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján bemutassuk, milyen dinamika jellemezte az ökológiai gazdaságokat a vizsgált időszakban, azaz 2020 és 2023 között.

Tekintettel arra, hogy nem saját adatgyűjtésből, hanem hivatalos statisztikai adatbázisból dolgoztunk, továbbá a KSH a törvényi kötelezettségeinek eleget téve,

az Eurostat-módszertannal összhangban végzi az általunk elemzett adatok gyűjtését és feldolgozását, az adatgyűjtésre vonatkozó módszertani kérdésekkel (válaszadási hajlandóság, nem mintavételi hibák stb.) nem foglalkozunk.

1.1. Adatbázis

Elemzésünk során a KSH Eurofarm nevű adatbázisának mikroadatait vettük alapul, ezek az Agrárcenzus, 2020 teljes körű mezőgazdasági összeírás és az Agrárium, 2023 gazdaságszerkezeti összeírás tisztított és validált eredményeit tartalmazták. Annak érdekében, hogy releváns megállapításokat tehessünk, külön szűrtük az adatbázist ökológiai és konvencionális gazdaságokra. A KSH Eurofarm mellett felhasználtuk a KSH tájékoztatási adatbázis és Stadat-táblák, valamint egyedi adatkérések adatait is. Minden esetben feltüntettük, hogy honnan származik az elemzés alapját képező adatsor.

1.2. Definíciók

A gazdaságok lehatárolása esetében a KSH által is alkalmazott, az Eurostat által meghatározott gazdaságdefiníciót alkalmaztuk. Ez alapján a mezőgazdasági üzem vagy gazdaság műszaki és gazdasági szempontból egyetlen egység, amely egyetlen irányítás alatt működik, és amely az Európai Unió gazdasági területén gazdasági tevékenységet végez elsődleges vagy másodlagos tevékenységeként. A gazdaság egyéb kiegészítő (nem mezőgazdasági) termékeket és szolgáltatásokat is nyújthat (*Eurostat, 2025*). Ennek azért van jelentősége, mert amennyiben az ökológiai tanúsítószervezetek (Biokontroll Hungária Kft., illetve Bio Garancia Kft.) nyilvántartásait vesszük alapul, több tanúsított termelőegységet (gazdasági szereplőt) találunk. Ezeket a gazdasági szereplőket az élelmiszerlánc-felügyeleti rendszer és az adórendszer is önálló szereplőnek tekinti, önálló Élelmiszerlánc-felügyeleti Információs Rendszer (FELIR-) azonosítóval, adószámmal rendelkeznek. Sok esetben azonban ezek az Eurostat gazdaságdefiníciója szerint egy gazdaságnak minősülnek, ezért adataik összevontan és egymástól nem elkülöníthetően szerepelnek az Eurofarmban. Az azonos telephelyen, azonos eszközparkkal és személyzettel működő termelőegységek ugyanis de facto egy gazdaságként viselkednek a mindennapi működésük során. Az elemzésünk alapjául szolgáló adatbázis tehát megköveteli az Eurostat gazdaságfogalmának használatát, továbbá ez felel meg leginkább a valóságnak is.

A definíció szerint gazdaságnak tekintettünk minden olyan mezőgazdasági üzemet, amely elérte a gazdaságküszöböt. A gazdaságküszöb egy olyan határ, amely felett egy háztartás vagy egyéni vállalkozás gazdaságnak minősül. A gazdaságküszöböt a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) határozza meg a releváns jogszabályok (pl. 2018/1091 EU rendelet) figyelembevételével. A jelenleg érvényes gazdaságküszöb a következő:

- a használatban lévő termőterület (szántó, konyhakert, gyp, gyümölcsös, szőlő, erdő, halastó, nádas) legalább 1 hektár, vagy
- a burgonya területe legalább 0,25 hektár, vagy
- a zöldségfélék és a szamóca területe legalább 0,25 hektár, vagy
- a vetőmag és palánták, a faiskolák, az illóolajnövények, a gyógyhatású és fűszernövények, virágok és dísznövények területe legalább 0,2 hektár, vagy
- a gyümölcsfák, bogyós növények, citrusfák, egyéb állandó kultúrák területe a faiskolák, szőlőültetvények és olajfák kivételével szabadföldön legalább 0,25 hektár, vagy
- a szőlőültetvények területe legalább 0,1 hektár, vagy
- a járható üvegház, illetve fóliasátor/ház területe összesen legalább 100 m², vagy
- a gombatermesztésre használt alapterület legalább 100 m², vagy
- tart legalább 1 szarvasmarhát, vagy
- 10 juhot, vagy
- 10 kecskét, vagy
- 30 sertést 20 kilogrammig, vagy
- 2 db 20 kilogramm feletti sertést, vagy
- 50 tyúkot, vagy
- 30 pulykát, vagy
- 100 kacsát, vagy
- 50 libát, vagy
- 3 struccot, vagy
- 50 nyulat, vagy
- mezőgazdasági szolgáltatást végez (KSH, 2020).

Ökológiainak tekintettünk minden gazdaságot, amely folytatott bármekkora mértékű, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/848 rendelete alapján tanúsított tevékenységet. Míg a régebbi EU-tagállamokban a teljes területtel átállt ökoüzemek dominálnak, addig a volt szocialista országokban meghatározó szerepük van a csupán területeik egy részével átállt ökológiai gazdaságoknak (Eurostat, 2024). Konvencionális gazdaságnak tekintettünk minden gazdaságot, amely semmilyen ökológiai tevékenységet nem végzett, és tanúsítással nem rendelkezik.

Területi bontást tekintve NUTS2 (statisztikai tervezési régió) -szinten végeztük a vizsgálatokat, azonban Budapestet (HU11) és Pest vármegyét (HU12) egy régióknak vettük, mivel Budapesten elenyésző számú ökológiai gazdaságot regisztráltak a két vizsgált összeírás során.

Standard termelési érték (STÉ) alatt a bruttó mezőgazdasági termelés fő és melléktermékeinek termelői áron számított, pénzben kifejezett értékét értjük. Az érték az egységenkénti termelésnek a termelői árral képzett szorzataként számolható ki. Nem tartalmazza az áfát, a termékekre kivetett adókat és a közvetlen kifizetéseket. A standard termelési értékek 12 hónapos termelési időszakra vonatkoznak. A növénytermesztési ágazatok esetében az STÉ-t a hektárban kifejezett terület alapján számítják ki. Az állattenyésztési ágazatok esetében az STÉ-kezt a baromfi kivételével egyedenként állapítják meg, a baromfi esetében egy egység 100 egyedre tákar, a méhek esetében pedig a számolás egysége a méhcsalád (KSH, 2021).

Az Eurofarm kiegészítéseként euróban megkaptuk a standard termelési értékeket, amelyeket a KSH által is alkalmazott, az Agrárközgazdasági Intézet (AKI) módszertanával harmonizált árfolyamon számítottunk át forintra. Ez az árfolyam eltér az MNB-középfolyamok átlagától, aminek az a fő oka, hogy a mezőgazdasági kifizetések esetében az EU által rögzített árfolyamokon történik az átváltás. Figyelembe véve, hogy úgy a KSH, mint az AKI ezekkel az árfolyamokkal dolgozik, a hivatalos statisztikai adatokkal való összehasonlíthatóság érdekében mi is ezeket használtuk. Az átváltási ráta a következő volt:

- 2023-ban: 348,93 forint/euró,
- 2020-ban: 314,937 forint/euró.

Az ökológiai gazdaságok mérete és ökológiai gazdálkodásra való átállásuk mértéke szerinti besorolásánál a korábbi kutatásunkban kialakított határokat vettük alapul (Jobbágy–Allacherné, 2024).

A gazdaságméret szerinti besorolási kategóriák a következőképpen alakulnak:

1. Kis ökológiai gazdaság: 0,00–49,99 hektár
2. Közepes ökológiai gazdaság: 50,00–299,99 hektár
3. Nagy ökológiai gazdaság: 300,00 hektár–

Az átállási arány szerinti besorolás szintén három kategóriába történt:

1. Minimális ökológiai tevékenység: 0,00–9,99% az átállított területek aránya
2. Közepes ökológiai tevékenység: 10,00–89,99% az átállított területek aránya
3. Teljesen ökológiai gazdaság: 90,00% vagy afeletti az átállított területek aránya

Az adatokat az elemzés első körében leíró statisztikai módszerek (megoszlási viszonyszámok, átlag, átlagtól való eltérés) segítségével vizsgáltuk.

2. Eredmények

2.1. Gazdaságszám, átlagos gazdaságméret

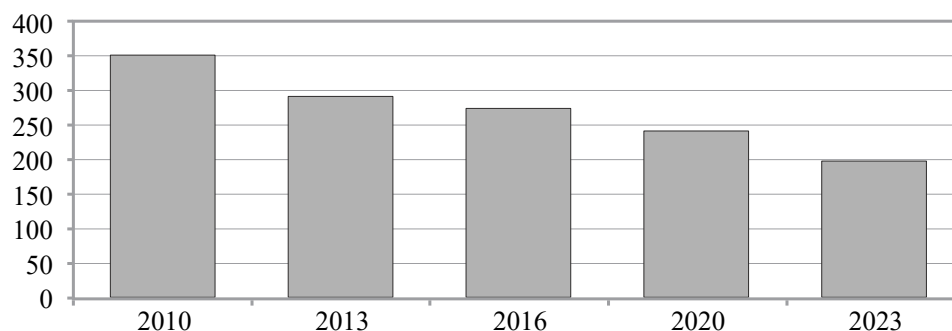
Tény, hogy hazánkban a gazdaságok száma összességében egyértelműen csökken (1. ábra). Ez részben a gazdaságküszöb változásának, részben a legkisebb, gazdaságilag legkevésbé életképes, feltehetően kiegészítő tevékenységként működtetett gazdaságok megszűnésének következménye. Az ábrán a 2020-tól bevezetett új gazdaságküszöb szerinti gazdaságszámok szerepelnek az összehasonlíthatóság végett.

1. ábra

**A gazdaságok számának alakulása Magyarországon,
a nagymintás mezőgazdasági összeírások idején, a 2020-ban
bevezetett gazdaságküszöb szerint kalkulálva**

Changes in the number of agricultural holdings in Hungary during the period of large-scale agricultural censuses, calculated according to the farm threshold introduced in 2020

Ezer darab

Forrás: KSH (2025b) alapján saját számítás.

A megszűnés mozgatórugója egyrészt minden bizonnyal demográfiai, azaz a kis területen, kiegészítő jövedelemért gazdálkodók kiöregedése, másrészt a foglalkoztatottság és a mezőgazdasági ágazaton kívül megkereshető jövedelem emelkedése. Egyre kevesebben végeznek jövedelemkiegészítő, „háztáji” gazdálkodást, vagy szorulnak az östermelői jogviszonnyal elnyerhető biztosított státuszra. A birtokkoncentrációt emellett a méretgazdaságossággal összefüggő hatékonysági, versenyképességi kérdések, valamint a földvásárlás jogszabályi környezete is erősítik.

Mindezt az 1. táblázat szemlélteti, amely a gazdaságok standard termelési érték szerinti csoportosítását mutatja be. Jól látható, hogy a gazdaságszám-csökkenés legnagyobb hányadát a 8000 euró alatti STÉ-kategóriába tartozó gazdaságok adták (a 2020 és 2023 közötti csökkenés 98%-a).

1. táblázat

**A gazdaságok számának alakulása standardtermelésiérték-kategóriánként,
a nagymintás mezőgazdasági összeírások idején**
*Changes in the number of agricultural holdings by standard output value category
during large-scale agricultural censuses*

Standard termelési érték nagyság- kategóriája, euró	Gazdaságok száma					
	2010	2013	2016	2020	2023	változás, 2020–2023
< 500	36 809	25 409	24 641	32 236	24 053	–8 183
500– 999	48 890	39 281	31 198	26 942	14 027	–12 915
1 000– 1 499	40 096	33 211	36 589	22 832	13 989	–8 843
1 500– 1 999	39 212	31 540	25 391	15 953	11 102	–4 851
2 000– 2 999	53 885	41 467	30 641	22 268	16 951	–5 317
3 000– 3 999	27 938	22 259	18 720	14 604	12 147	–2 457
4 000– 7 999	44 155	38 898	36 597	31 777	28 061	–3 716
8 000– 14 999	24 535	23 392	24 770	24 191	23 325	–866
15 000– 24 999	12 835	12 710	14 872	14 701	14 518	–183
25 000– 49 999	10 477	10 804	13 457	14 852	15 761	909
50 000– 99 999	5 898	5 962	8 296	9 574	10 453	879
100 000– 249 999	3 562	3 621	5 412	6 898	8 303	1 405
250 000– 499 999	1 068	1 049	1 679	2 201	2 656	455
500 000– 749 999	403	384	556	710	785	75
750 000– 999 999	229	222	320	398	423	25
1 000 000–1 499 999	285	246	316	333	428	95
1 500 000–2 999 999	262	250	304	334	343	9
3 000 000 ≤	143	149	198	198	228	30

Forrás: KSH (2025b) alapján saját számítás.

2020-ból és 2023-ból rendelkezésünkre állnak az ökológiai gazdaságok STÉ-adatai, ezt a 2. táblázatban foglaltuk össze. 2023 vonatkozásában az Agrárium, 2023 súlyozott adatait tüntettük fel. Jól látható, hogy az ökológiai gazdaságok részesedése felülreprezentált a magasabb STÉ-kategóriákban, különösen a 250 000 euró felettekben. Meg kell azonban jegyezni, hogy a 2023-ban ebbe a 6 kategóriába sorolt gazdaságok csupán 19%-a volt teljes mértékben ökológiai gazdaság, míg 33%-uk csupán minimális ökológiai tevékenységgel rendelkezett.

2. táblázat

**Az ökológiai gazdaságok számának alakulása
standardtermelésiérték-kategóriáinként**
The number of organic agricultural holdings by standard output value category

Standard termelési érték nagyság-kategóriája, euró	Ökológiai gazdaságok száma		Arányuk az összes gazdasághoz képest, % 2023
	2020	2023	
< 500	26	20	0,1
500– 999	27	22	0,2
1 000– 1 499	35	32	0,2
1 500– 1 999	40	20	0,2
2 000– 2 999	60	31	0,2
3 000– 3 999	71	80	0,7
4 000– 7 999	276	273	1,0
8 000– 14 999	406	484	2,1
15 000– 24 999	450	581	4,0
25 000– 49 999	727	1 007	6,4
50 000– 99 999	654	914	8,7
100 000– 249 999	634	778	9,4
250 000– 499 999	267	380	14,3
500 000– 749 999	87	103	13,1
750 000– 999 999	36	49	11,6
1 000 000–1 499 999	45	58	13,6
1 500 000–2 999 999	47	47	13,7
3 000 000 ≤	22	31	13,6

Forrás: KSH (2025b) és KSH-adatszolgáltatás alapján saját számítás.

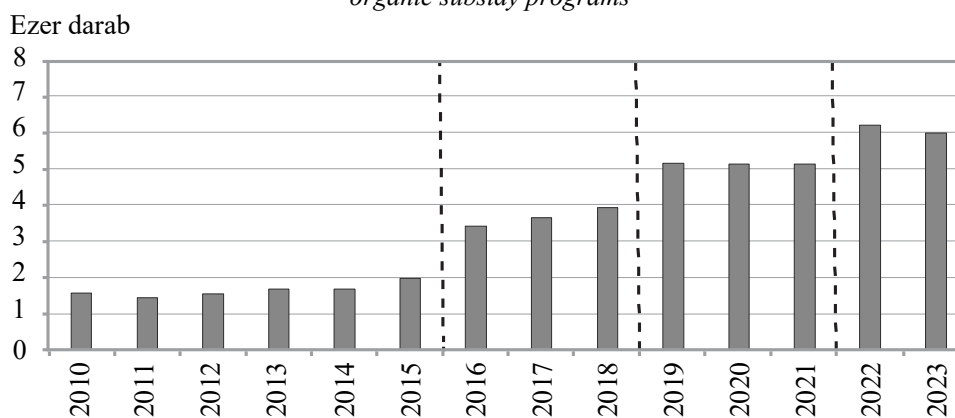
A gazdaságszám csökkenő tendenciájával szemben a legutóbbi két teljes körű mezőgazdasági összeírás (Általános mezőgazdasági összeírás {ÁMÖ}, 2010 és Agrárcenzus, 2020) közötti időszakban a tanúsított ökológiai termelők száma 1574-ről 5129-re emelkedett, majd 2023-ra elérte az 5983-at, ami közel négyszeres emelkedést jelent tizenhárom év alatt. Ha az ökológiai gazdaságok számát nézzük, arra egyrészt csak 2020-tól állnak rendelkezésre adatok, másrészt a gazdaság definíciójából kifolyólag külön tanúsított ökológiai termelők tartozhatnak egy gazdaságba is. (A KSH először 2020-ban kötötte össze egyedi szinten a tanúsító szervezetektől átvett adatokat az összeírt gazdaságok adataival, így ekkortól állnak rendelkezésre kutatható gazdaságszintű adatok az ökológiai gazdálkodásról.) Így 2020-ban 3910, 2023-ban 5284 ökológiai gazdaság szerepelt a KSH nyilvántartásaiban.

Az ökológiai gazdaságok számának növekedése a vizsgált időszakban nem tekinthető egyirányú folyamatnak, hiszen az ökológiai gazdálkodásból való kilépés is kimutatható jelenség. Az Agrárcenzus, 2020, az Agrárium, 2023, valamint a tanúsítószervezetektől a KSH által átvett adminisztratív (nyilvántartási) adatok összevetése alapján megállapítható, hogy 2020 és 2023 között 931, korábban ökológiai gazdálkodást folytató gazdaság vagy felhagyott az ökológiai tevékenységével, vagy teljesen megszűnt. A kieső gazdaságok jellemzően a kisebb méretű, illetve kisebb arányban átvált gazdaságok voltak. Az ökológiai gazdaságok emelkedő száma tehát ezt a nem elhanyagolható mértékű (a 2020-ban összeírt ökológiai gazdaságok 24%-a) csökkenést is kompenzálta. A jelentős mértékű fluktuáció egyik oka a támogatási rendszerben keresendő. A 2. ábra a tanúsított ökológiai termelők számának alakulását mutatja az ökotámogatási programok indulásának figyelembevételével. Megfigyelhető, hogy az egyes támogatási programok indulása után jelentős mértékben emelkedett a tanúsított ökológiai termelők száma. Minden bizonnyal a kilépők is egy-egy támogatási ciklus végén hagyták el az ökominőség-rendszert.

2. ábra

Az ökológiai termelők számának alakulása és az ökotámogatási programok indulása

Changes in the number of organic farmers and the launch of organic subsidy programs

Megjegyzés: a fekete szaggatott vonal a támogatási ciklusok indulását jelzi.

Forrás: KSH (2025b) alapján saját számítás.

Az EU támogatáspolitikája természetesen nem csak Magyarországon befolyásolta az ökológiai gazdálkodás fejlődését. Az ökológiai gazdálkodás terjedését Európában jelentősen elősegítették az állami támogatások és a fenntartható módon előállított élelmiszerek iránti növekvő fogyasztói kereslet (Farrell et al., 2021; Zollet, 2024), összhangban az átfogóbb politikai programokkal (Bengtsson et al., 2005;

Purnhagen et al., 2021). Az ökológiai gazdálkodásra biztosított támogatások nemcsak a konvencionális gazdálkodásról az ökológiai gyakorlatokra való áttérést segítik elő, hanem az ökológiai státusz fenntartásához is folyamatos pénzügyi támogatást nyújtanak. Mindez elengedhetetlen az ökológiai gazdaságok fenntarthatóságához és életképességéhez (*Krajewski et al., 2024*). A támogatások szerepe az új tagállamokban különösen meghatározó, mivel a gazdaságok jövedelmének 75%-át is elérheti (*Kołoszko-Chomentowska, 2015*).

2.1.1. Az ökológiai gazdálkodásból kieső gazdaságok

A 2020-ról 2023-ra kieső hazai ökológiai gazdaságokról a következő adatok állnak rendelkezésünkre:

- 351 gazdaság megszüntette az ökológiai tevékenységét, de folytatta a konvencionális gazdálkodást. E gazdaságok 27%-a (95 gazdaság) összterületének kevesebb mint 10%-át, 49%-a (173 gazdaság) területeinek több mint 10, de kevesebb mint 90%-át (átlagosan 31%-ot) állította át 2020-ig ökológiai gazdálkodásra. Csupán 24% volt közülük teljesen átállt ökológiai gazdaságnak tekinthető. Átlagos használt területük 214,7 hektár, átlagos STÉ-jük 79,7 millió forint volt.
- 79 gazdaság teljesen megszűnt. Átlagos méretük 45,2 hektár, átlagos STÉ-jük 10,7 millió forint volt. 5 gazdaság tartozott a minimális ökológiai tevékenységű kategóriába (6%), 31 a közepes ökológiai tevékenységűbe (39%), a fennmaradó 55% (43 gazdaság) teljesen ökológiai gazdaság volt.
- 501 gazdaság nem került be az Agrárium, 2023 mintájába, ezért nem tudjuk, hogy megszűntek-e, vagy csak az ökológiai gazdálkodást hagyták abba. Átlagos használt területük 57,0, ökológiai területeik átlagos nagysága 24,7 hektár, míg átlagos STÉ-jük 15,6 millió forint volt. 13% (64 gazdaság) tartozott a minimális ökológiai tevékenységű kategóriába, 46% a közepesbe (231 gazdaság) és 41% (206) gazdaság volt teljesen ökológiainak tekinthető.
- Az ökológiai tevékenységét megszüntető gazdaságok területi, valamint méret és átállási arány szerinti megoszlását a 3. táblázat szemlélteti. Jól látható, hogy a legtöbb gazdaság Észak- és Dél-Alföld régióban hagyott fel az ökológiai tevékenységével. Mivel ebben a két régióban volt a legmagasabb az Agrár-cenzus, 2020-ban összeírt ökológiai gazdaságok száma, várható volt, hogy itt lesz a legerőteljesebb a csökkenés is. Megfigyelhető, hogy az átállási arány, illetve a gazdaságméret növekedésével csökken az ökológiai tevékenységgel felhagyó gazdaságok száma. A gazdaságok átállási kategóriája és az ökológiai gazdálkodással való felhagyás között szignifikáns gyenge negatív korrelációt (Pearson-féle korrelációs együttható: $-0,115$) találtunk. A méretkategó-

ria esetében gyakorlatilag elhanyagolható, bár szignifikáns (Pearson-féle korrelációs együttható: $-0,06$) korreláció volt kimutatható. A legtöbb ökológiai tevékenységet befejező gazdaság a legkisebb méretkategóriából (< 50 hektár művelt terület) került ki.

A megszűnt ökológiai gazdaságok területi, valamint méret és átállási arány szerinti megoszlását a 4. táblázatban tüntettük fel. Szembetűnő, hogy a megszűnések túlnyomó többsége az 50 hektár alatti gazdaságok közül került ki. Regionális bontásban Észak-Alföld és Észak-Magyarország adta a legtöbb megszűnő ökológiai gazdaságot. A méretkategória és a megszűnés között ugyancsak szignifikáns gyenge negatív korrelációt (Pearson-féle korrelációs együttható: $-0,182$) találtunk, ahogyan az átállási kategória és a megszűnés között is (Pearson-féle korrelációs együttható: $-0,096$).

3. táblázat

Az ökológiai gazdálkodással 2020 és 2023 között felhagyó gazdaságok megoszlása NUTS2-régió, gazdaságméret és átállási arány szerinti bontásban
Distribution of agricultural holdings ceasing organic farming between 2020 and 2023, broken down by NUTS2 region, farm size and organic conversion rate

Méret- kategória	0,00–49,99 hektár			50,00–299,99 hektár			300,00 hektár–		
	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%
Ökológiai átállás kategóriája									
NUTS2-régió									
Pest + Budapest	–	7	2	3	6	2	2	–	–
Közép- Dunántúl	2	8	4	3	11	3	5	3	–
Nyugat- Dunántúl	0	1	2	3	1	1	3	3	1
Dél- Dunántúl	1	4	5	10	6	3	10	7	–
Észak- Magyar- ország	1	11	9	9	12	6	4	6	–
Észak- Alföld	6	26	21	8	17	5	6	5	–
Dél- Alföld	1	18	15	7	11	4	11	10	–

Forrás: KSH Eurofarm és KSH-adatszolgáltatás alapján saját számítás.

4. táblázat

**A 2020 és 2023 között megszűnő ökológiai gazdaságok megoszlása
NUTS2-régió, gazdaságméret és átállási arány szerinti bontásban**
*Distribution of organic agricultural holdings ceasing operation between 2020
and 2023, broken down by NUTS2 region, farm size and organic conversion rate*

Méret- kategória	0,00–49,99 hektár			50,00–299,99 hektár			300,00 hektár–		
	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%
Ökológiai átállás kategóriája									
NUTS2-régió									
Pest + Budapest	–	1	2	–	–	–	–	–	–
Közép- Dunántúl	–	–	3	–	2	1	–	–	–
Nyugat- Dunántúl	–	–	–	1	1	–	–	–	–
Dél- Dunántúl	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Észak- Magyar- ország	–	2	11	1	2	2	–	–	1
Észak- Alföld	1	15	17	1	1	–	–	1	–
Dél- Alföld	–	4	4	1	2	2	–	–	–

Forrás: KSH Eurofarm és KSH-adatszolgáltatás alapján saját számítás.

Mindezt érdemes összevetni a nemzetközi kutatások hasonló eredményeivel. A mezőgazdaságistruktúra-változásról szóló empirikus kutatások gyakran kimutatták, hogy a kisebb méretű gazdaságok nagyobb arányban szűnnek meg az idő múlásával, míg a nagyobb gazdaságméret rendszerint alacsonyabb kilépési valószínűséggel jár. Ugyanakkor a kapcsolat erőssége és iránya országonként és ágazatonként eltérhet (*Glauben et al., 2006; Zorn–Zimmert, 2022; Chen et al., 2022*).

Az összes csökkenés területi megoszlását az 5. táblázatban foglaltuk össze. Megfigyelhető, hogy Budapest + Pest, valamint Észak-Magyarország régióban átlag feletti volt a csökkenés aránya. A Nyugat-Dunántúl tekinthető ebből a szempontból a legszerencsésebbnek, ahol az országos átlag alig több mint háromgyede volt a csökkenés aránya.

5. táblázat

**2020 és 2023 között az ökológiai tevékenységgel felhagyó,
illetve megszűnő ökológiai gazdaságok száma NUTS2-régió szerinti bontásban**
*Organic agricultural holdings discontinuing organic activities or ceasing
operation between 2020 and 2023, broken down by NUTS2 region*

NUTS2	Agrár- cenzus, 2020	Megszűnt ökológiai tevékenység	Megszűnt gazdaság	Adminiszt- ratív forrás alapján ökológiai gazdál- kodásból kikerült	Összes csökkenés	Csökkenés aránya, %
Pest + Budapest	166	22	3	29	54	32,5
Közép-Dunántúl	331	39	6	33	78	23,6
Nyugat-Dunántúl	268	15	2	32	49	18,3
Dél-Dunántúl	403	46	–	48	94	23,3
Észak-Magyarország	598	58	19	81	158	26,4
Észak-Alföld	1 273	94	36	172	302	23,7
Dél-Alföld	871	77	13	106	196	22,5
Összesen	3 910	351	79	501	931	23,8

Forrás: KSH Eurofarm és KSH-adatszolgáltatás alapján saját számítás.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a gazdaságméret növekedése csökkentette a gazdaság megszűnésének kockázatát, ahogyan a teljesen átállt gazdaságok is szemmel láthatóan nagyobb arányban maradtak meg ökológiai gazdaságnak, mint a kisebbek. Mindazonáltal nem érdemes túlzó következtetésekbe bocsátkozni, ugyanis a szakirodalomban korlátozott számú empirikus vizsgálat foglalkozik közvetlenül a teljesen átállt és a részlegesen átállt ökológiai gazdaságok gazdasági teljesítményének vagy fennmaradási esélyeinek összehasonlításával.

Egyes eredmények arra utalnak, hogy a magasabb szintű környezetbarát termelési rendszerek bizonyos körülmények között kedvezőbb gazdasági teljesítménnyel járhatnak (Lee et al., 2016). Más kutatások azonban rámutatnak arra, hogy a gazdálkodók gyakran fokozatos, részleges átállási stratégiát választanak, amely lehetővé teszi a termelési és a piaci kockázatok mérséklését, illetve az új technológiák és menedzsmentgyakorlatok fokozatos elsajátítását (Khaledi et al., 2010).

A teljes átállás gazdasági racionalitása nagymértékben függ a hozam- és az ár-kockázatoktól, valamint a támogatási rendszertől, így nem minden gazdaság számára jelent automatikusan optimális döntést (Acs et al., 2009). Egyes esettanulmányok azt is kimutatták, hogy a részleges átállás diverzifikációs stratégiaként szolgálhat, ami csökkenti a jövedelmi kockázatot, és stabilizálhatja a gazdaság működését

(*Castro et al., 2015*). Az európai empirikus kutatások ugyanakkor arra utalnak, hogy a teljesen ökológiai rendszerek bizonyos ágazatokban hosszabb távon versenyképesek lehetnek, bár a korai alkalmazkodási szakaszban magasabb kilépési kockázat is jelentkezhet (*Hirsch et al., 2026*).

2.1.2. Az ökológiai gazdálkodásba újonnan belépő gazdaságok

A fentieknél lényegesen magasabb számban léptek be gazdaságok hazánkban az ökológiai gazdálkodásba 2020 és 2023 között. Esetükben is három csoportot különíthetünk el:

- 642, már korábban is létező gazdaság új tevékenységként fogott bele az ökológiai gazdálkodásba. 18%-uk (118 gazdaság) minimális ökológiai tevékenységűnek minősül. Átlagos használt területük 352,1 hektár, átlagosan ökológiai gazdálkodásba vont területük 10,6 hektár (3%), átlagos STÉ-jük 273,9 millió forint volt. 61% (392 gazdaság) volt közepes ökológiai tevékenységű. Átlagos használt területük 115,7 hektár volt, ebből átlagosan 47,6 hektár (41%) volt ökológiai gazdálkodásba vonva. Átlagos STÉ-jük 55,4 millió forint volt. A fennmaradó 21% (132 gazdaság) tekinthető teljesen ökológiai gazdaságnak. Átlagos használt területük 85,4 hektár volt, ebből 83,5 hektár volt ökológiai minősítésű (99%). Átlagos STÉ-jük 50,1 millió forint volt.
- 200 újonnan alakult gazdaságnak volt ökológiai tevékenysége is. Ennek 13%-a (25 gazdaság) rendelkezett csupán minimális ökológiai tevékenységgel. Átlagos használt területük 229,9 hektár, ökológiai gazdálkodásba vont területük átlagosan 9,4 hektár (4%), átlagos STÉ-jük 80,7 millió forint volt. 112 gazdaság (56%) tartozott a közepes ökológiai tevékenységű kategóriába. Átlagos használt területük 97,0 hektár volt, ebből átlagosan 42,9 hektár (44%) volt ökológiai gazdálkodásba vonva. Átlagos STÉ-jük 47,9 millió forint volt. Végül, de nem utolsósorban 31% (63 gazdaság) volt teljesen ökológiai gazdaság. Átlagos használt területük 69,5 hektár volt, amelyből 68,3 hektár (98%) rendelkezett ökológiai minősítéssel. Átlagos STÉ-jük 19,8 millió forint volt.
- 1462 ökológiai gazdaság nem került be az Agrárium, 2023 mintájába, így nem rendelkezünk róluk adatokkal.

Az ökológiai tevékenységet újonnan felvevő gazdaságok területi, valamint méret és átállási arány szerinti megoszlását a 6. táblázat szemlélteti. A legtöbb gazdaság Észak-Alföld, Észak-Magyarország és Dél-Alföld régióban (Alföld és Észak NUTS1-nagy régió) vágott bele az ökológiai gazdálkodásba. E három régió adta az új belépők 71%-át ebben a kategóriában. Észak-Magyarországon volt a legalacsonyabb a minimális ökológiai tevékenységű gazdaságok aránya (11%), Nyugat-Dunántúlon pedig legmagasabb a teljesen ökológiai gazdaságok aránya (48%).

6. táblázat

**Az ökológiai gazdálkodást 2020 és 2023 között elkezdő gazdaságok megoszlása
NUTS2-régió, gazdaságméret és átállási arány szerinti bontásban**
*Distribution of agricultural holdings starting organic production between 2020 and
2023, broken down by NUTS2 region, farm size and organic conversion rate*

Méret- kategória	0,00–49,99 hektár			50,00–299,99 hektár			300,00 hektár–		
	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%
NUTS2-régió									
Pest + Budapest	3	6	3	1	12	–	1	2	–
Közép-Dunántúl	1	11	7	4	11	3	3	5	–
Nyugat-Dunántúl	1	5	5	4	10	10	3	1	6
Dél-Dunántúl	3	12	2	8	13	5	15	7	1
Észak- Magyarország	3	52	22	12	54	13	3	6	–
Észak-Alföld	13	73	25	17	41	4	6	4	1
Dél-Alföld	3	34	13	5	29	12	9	4	–

Forrás: KSH Eurofarm-adatbázis és KSH-adatszolgáltatás alapján saját számítás.

7. táblázat

**A 2020 és 2023 között alakult új ökológiai gazdaságok megoszlása
NUTS2-régió, gazdaságméret és átállási arány szerinti bontásban**
*Distribution of new organic agricultural holdings between 2020 and 2023,
broken down by NUTS2 region, farm size and organic conversion rate*

Méretkategória	0,00–49,99 hektár			50,00–299,99 hektár			300,00 hektár–		
	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%	0,00– 9,99%	10,00– 89,99%	90,00– 100,00%
NUTS2-régió									
Pest + Budapest	–	4	2	1	–	2	2	1	–
Közép-Dunántúl	–	4	9	2	7	2	1	1	1
Nyugat-Dunántúl	–	3	3	1	3	3	1	–	–
Dél-Dunántúl	1	4	2	2	5	2	–	2	–
Észak- Magyarország	–	14	8	3	12	6	2	–	–
Észak-Alföld	4	22	16	4	12	2	–	2	–
Dél-Alföld	–	8	2	1	8	3	–	–	–

Forrás: KSH Eurofarm és KSH-adatszolgáltatás alapján saját számítás.

Az újonnan alakult ökológiai gazdaságok jellemzőit a 7. táblázatban foglaltuk össze. Szembetűnő, hogy ebben az esetben is Észak-Alföld és Észak-Magyarország adta a legtöbb gazdaságot. Jelentős különbség az előző gazdaságcsoporthoz képest, hogy sokkal magasabb a teljesen ökológiai gazdaságok részaránya, illetve ezzel párhuzamosan a kis ökológiai gazdaságok részesedése.

Az elemzés alá vonható növekedés területi megoszlását a 8. táblázat szemlélteti. A leglátványosabb növekedés Észak-Magyarország régióban volt megfigyelhető, ahol 35%-kal nőtt az ökológiai gazdaságok száma, míg a legalacsonyabb növekedési arányt Dél-Alföld régióban láthatjuk, ahol csupán 15%-kal. Szükséges azonban kiemelni, hogy 1462 – adminisztratív adatok alapján 2020 után ökológiai tanúsítással regisztrált – gazdaság nem került be az Agrárium, 2023 mintájába, így ez a kép korántsem tekinthető teljes körű leírásnak, mivel ezen gazdaságok területi eloszlását nem ismerjük.

8. táblázat

A 2020 és 2023 között ökológiai tevékenységet kezdő, illetve újonnan létrejövő ökológiai gazdaságok száma NUTS2-régió szerinti bontásban

Agricultural holdings starting organic production and newly established organic agricultural holdings between 2020 and 2023, broken down by NUTS2 region

NUTS2	Agrár-cenzus, 2020	Új ökológiai		Összes növekedés a mintában, %	Növekedés aránya a mintában, %	Nettó növekedés aránya a mintában, %
		tevékenység	gazdaság			
Pest + Budapest	166	28	12	40	24,1	9,0
Közép-Dunántúl	331	45	27	72	21,8	8,2
Nyugat-Dunántúl	268	45	14	59	22,0	15,7
Dél-Dunántúl	403	66	18	84	20,8	9,4
Észak-Magyarország	598	165	45	210	35,1	22,2
Észak-Alföld	1 273	184	62	246	19,3	9,1
Dél-Alföld	871	109	22	131	15,0	4,7
Összesen	3 910	642	200	842	21,5	10,5

Forrás: KSH Eurofarm és KSH-adatszolgáltatás alapján saját számítás.

Ezek az eredmények gyakorlatilag nem vethetők össze szakirodalmi adatokkal, ugyanis elenyésző a rendelkezésre álló szakirodalmi forrás, a tanulmányok inkább az átállási döntések meghatározó tényezőire és a különböző gazdaságtípusok közötti különbségekre fókuszálnak, és azt mutatják, hogy az ökológiai gazdálkodásba való belépés erősen kontextusfüggő, országonként és ágazatonként jelentős eltéréseket mutat (Möhring *et al.*, 2024). Egyes eredmények arra utalnak, hogy az

átállás gyakrabban fordul elő kisebb, családi jellegű gazdaságokban, illetve olyan termelési rendszerekben, ahol az inputintenzitás alacsonyabb, vagy a termelési szerkezet jobban illeszkedik az ökológiai követelményekhez (Király *et al.*, 2022; Martín-García *et al.*, 2024). Uniós szintű modellezések szerint az új belépők várhatóan bizonyos ágazatokban (pl. állandó kultúrák, takarmánytermelés) koncentrálnak, ugyanakkor az átállás gazdasági és környezeti hatásai jelentős heterogenitást mutatnak (Kremmydas *et al.*, 2023; Kremmydas *et al.*, 2025). Összességében a szakirodalom alapján nem rajzolható ki egységes profil az új ökológiai gazdaságokról, ami arra utal, hogy a belépés mintázata elsősorban intézményi, piaci és termelési feltételek függvénye.

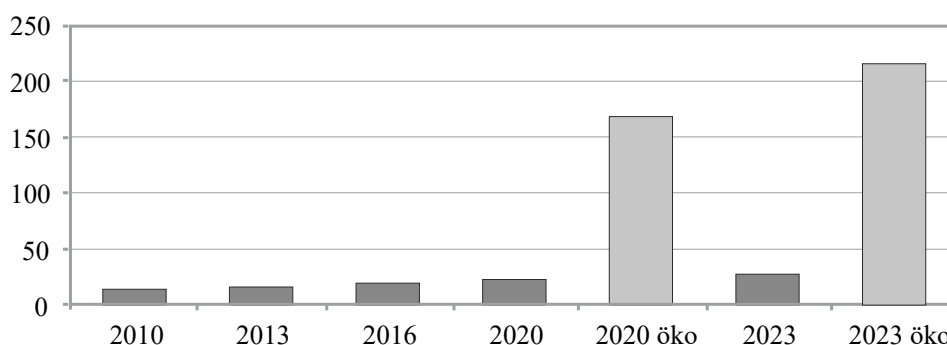
2.1.3. Átlagos gazdaságméret

A gazdaságok által művelt mezőgazdasági terület átlagos méretét a 3. ábra szemlélteti. Az ökológiai gazdaságok által átlagosan használt földterület (167,9 hektár) 2020-ban több mint hétszerese volt a hazai átlagos gazdaságméretnek (22,8 hektár). Bár 2023-ra az összes gazdaság esetében is jelentős koncentráció ment végbe (közel 22%-kal növekedett az átlagosan használt területek mérete, 27,8 hektárra), az ökológiai gazdaságok birtokkoncentrációjának növekedése ezt is lényegesen felülmúlta. Az ökológiai gazdaságok átlagos mérete (28%-kal növekedve) meghaladta a 215 hektár/gazdaságot. Ezzel a magyar ökológiai gazdaságok átlagos mérete lényegesen meghaladja az EU-átlagot (41,0 hektár 2020-ban) (Európai Bizottság, 2023).

3. ábra

A gazdaságok által használt átlagos mezőgazdasági terület nagysága a nagymintás mezőgazdasági összeírások idején
Average agricultural area used by agricultural holdings during large-scale agricultural censuses

Hektár/gazdaság

Forrás: KSH (2025a) és KSH Eurofarm alapján saját számítás.

Összességében az ökológiai gazdaságok száma tehát úgy növekedett 35%-kal a vizsgált időszakban, hogy közben az összes gazdaság száma 18%-kal csökkent. A 2020-ban ökológiai ellenőrzés alatt álló gazdálkodók 24%-a 2023-ra felhagyott ökotevékenységgel. A dinamikus növekedés okai között előkelő helyen szerepel a kedvező támogatási környezet által motivált átállás és a legnagyobb gazdaságok magasabb hajlandósága az ökológiai gazdálkodás irányába való elmozdulásra.

2.2. Földhasználat és növénytermesztés

Az ökológiai gazdálkodásba vont területek nagyságát művelési ágak szerint a 4. ábra szemlélteti. Jól látható, hogy 14 év alatt több mint két és félszeresére nőtt az ökológiai gazdálkodásba vont terület. Míg 2010-ben csupán 127 605 hektár tanúsított ökológiai területet tartottak nyilván, addig 2023-ban már 320 251 hektár mezőgazdasági területen – az összes mezőgazdasági terület 6%-án – folytattak ökológiai gazdálkodást. A növekedés legnagyobb részét gyepterületek adták, amelyekre korábbi elemzéseinkben kimutattuk, hogy jelentős hányadukon konvencionális kérődzőtartás folyik (*Allacherné–Jobbágy, 2024; Jobbágy–Allacherné, 2025*). Örvedetes viszont az ugarterületek arányának csökkenése. Figyelemre méltó továbbá az ültetvények (gyümölcs és szőlő) részesedésének 3,7-szeres növekedése. Az ökológiai szőlőterületek növekedése ugyan elmaradt az átlagtól (1,4-szeres növekedés, 1314 hektárról 1911 hektárra), ezt azonban messzemenően kompenzálta a gyümölcssterületek 4,4-szeres növekedése (4399 hektárról 19 474 hektárra).

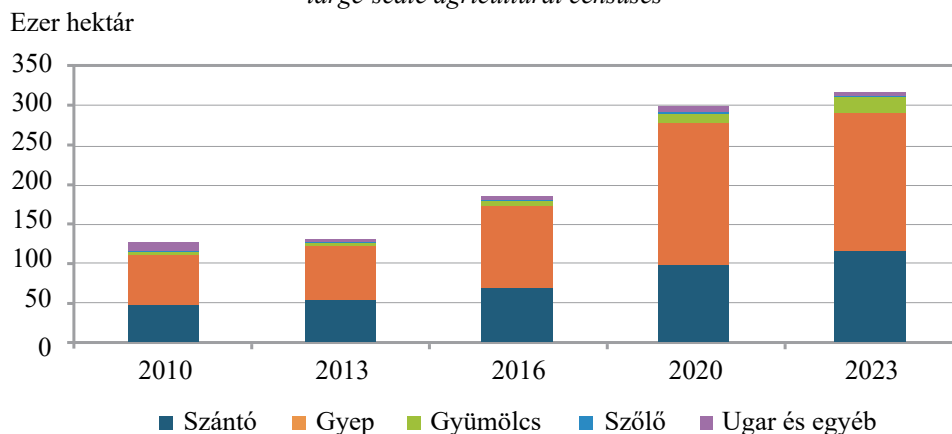
2020-ról 2023-ra jelentősen (98 560 hektárról 117 113 hektárra, 19%-kal) nőtt az ökológiai szántóterületek nagysága; emellett a gyepterületek korábban tapasztalt növekedése megállt, sőt, csökkenésbe fordult (180 961 hektárról 176 338 hektárra). Ugyanebben az időszakban az ökológiai gyümölcsösök összterülete másfélszeresére nőtt, 12 851 hektárról 19 474 hektárra. Az ökológiai szőlőterületek minimálisan csökkentek (2057 hektárról 1911 hektárra). A termelési szerkezetet tekintve tehát megállapítható, hogy az ökológiai területek mérete a termelékenyebb ágazatok (szántó, gyümölcs) irányába mozdult el a vizsgált időszakban.

Az 5. ábrán az ökológiai szántóterületek növénycsoportonkénti hasznosítása látható. A két legnagyobb mennyiségi növekedést mutató kultúra a zöldszakmánya (közel háromszoros növekedés 2010 és 2023 között) és a gabonafélék voltak (kétszeres növekedés). Arányait tekintve a friss zöldségfélék növekedése volt a legdinamikusabb (1391 hektárról 4395 hektárra). Az ipari növények vetésterülete is közel háromszorosára emelkedett (7618 hektárról 21 456 hektárra). A gyökérnövények vetésterülete nagyjából 100 hektár körül mozgott a vizsgált időszak jelentős részében.

4. ábra

**Az ökológiai gazdálkodásba vont területek megoszlása művelési áganként
a nagymintás mezőgazdasági összeírások idején**

*Distribution of areas under organic farming by crop type during
large-scale agricultural censuses*

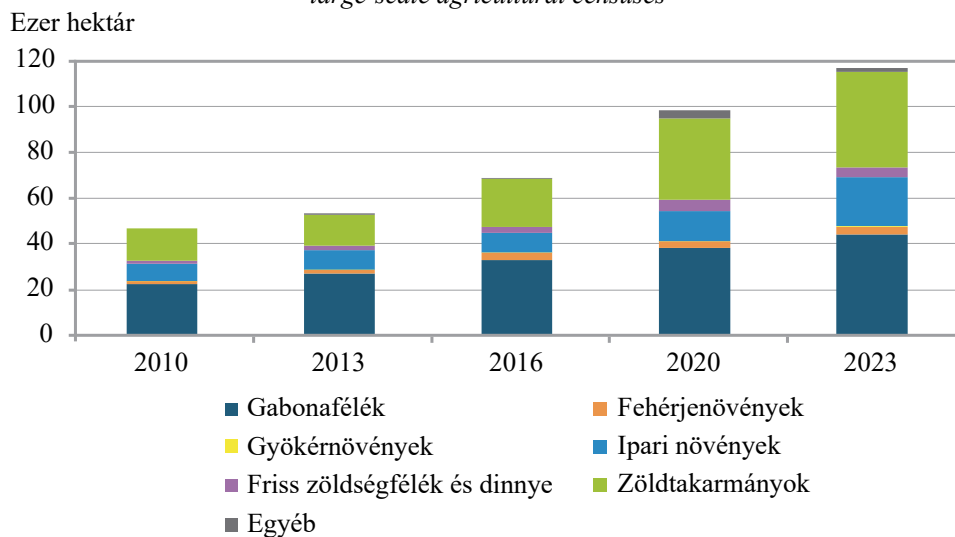

Forrás: KSH (2025a) alapján saját számítás.

5. ábra

**Az ökológiai gazdálkodásba vont szántóterületek megoszlása
növénycsoportonként a nagymintás mezőgazdasági összeírások idején**

*Distribution of arable land under organic farming by crop group during
large-scale agricultural censuses*

Forrás: KSH (2025a) alapján saját számítás.

A 2020 és 2023 közötti időszakot vizsgálva megállapítható, hogy az ökológiai szántóterületeken belül megtört a zöldségtakarmányok 2016-tól látható dinamikus ütemű bővülése (2013 és 2016 között 60, 2016 és 2020 között 67%), ami részben a 2016-ban induló támogatási programok mellékhatása volt. 2016-ban, 2019-ben és 2022-ben ökotámogatási programok indultak, amelyekbe sok új belépő gyep-, illetve zöldségtakarmány-területeket vitt be. Itt szükséges megjegyezni, hogy az ökológiai vetésgazdálkodásban a megfelelő talajerő-gazdálkodás miatt ajánlott mintegy 25–30% pillangós növény (elsősorban lucerna) alkalmazása, így mindig magasabb lesz a zöldségtakarmányok részaránya az ökológiai gazdálkodásban, mint a konvencionálisban.

A 2020 és 2023 közötti időszak egyértelmű nyertesei az ipari növények voltak, amelyek területe 65%-kal növekedve meghaladta a 21 000 hektárt. Sajnos ebből mintegy 5400 hektár magnak termesztett édeskömény volt (Roszik *et al.*, 2024), amelyet egy támogatási anomália folytán 2020 és 2023 között zöldségnövényként számoltak el, így a zöldségnövényekre járó termeléshez kötött támogatást fizették ki rá. Ezeket a területeket gyakorlatilag nem takarították be, legalábbis erre enged következtetni, hogy az ökológiai termesztésű ipari növények (idetartozik a magjárt termesztett édeskömény) be nem takarított területe 2022-ben és 2023-ban is szinte megegyezett az édeskömény vetésterületével. Az ökológiai zöldségfélék vetésterülete sajnálatos módon mintegy 14%-kal csökkent (5070 hektárról 4395 hektárra), ami mintegy háromszorosa az összes zöldségterület csökkenési ütemének ugyanebben a periódusban. Az ökológiai zöldségterületek mintegy felét a csemegekukorica és a zöldborsó adta.

Az ökológiai gazdálkodás termésátlaga a közvélekedés és a gyakorlati tapasztalatok alapján is elmarad a konvencionális termesztés termésátlagaitól. Azonban a változó klíma, az időjárási szélsőségek, az inputanyagok drágulása mind olyan tényező, amely az extenzívebb termelés irányába hat. A KSH terméseredményadatai alapján az ökológiai termelés – csak a hozamokat (a költségeket nem) vizsgálva – több kultúra esetén versenyképesnek tűnik a szokványos gazdálkodással szemben (9. táblázat).

A táblázatból jól látható, hogy a kukorica, a szója, a száraz borsó és a csemegekukorica esetében az ökológiai hozamok jobbára alig 20%-kal maradnak el az országos átlagtól, míg a zöldborsónál akár meg is haladták azt. A kalászosoknál 60–80% között mozgott az ökológiai termelés hozama az országos átlaghoz képest, a gyümölcsfélék esetében azonban lényeges különbség látható. Míg az almaágazatban, ahol az ökológiai termelésbe vont ültetvények átlagéletkora fiatalabb az országos átlagnál (Jobbágy–Allacherné, 2025), 60% körül alakul a termésátlag aránya az országos adatokhoz képest, addig a cseresznye és a meggy esetében alig 30–40% ez az arány.

9. táblázat

**Az ökológiai gazdálkodás hozamainak alakulása a főbb kultúrák esetében
az országos összesített hozam adatokhoz képest**

Yield trends in organic farming for major crops compared to national aggregate data

Év	Öko-hozam	Összes hozam	Öko-termés- átlag	Öko-hozam	Összes hozam	Öko-termés- átlag	Öko-hozam	Összes hozam	Öko-termés- átlag
	kilogramm/ hektár		az összes arányá- ban, %	kilogramm/ hektár		az összes arányá- ban, %	kilogramm/ hektár		az összes arányá- ban, %
	2022			2023			2024		
Közönséges búza és tönkölybúza	2 859	4 450	64	3 460	5 640	61	3 430	5 710	60
Durumbúza	2 931	3 710	79	3 784	5 290	72	3 877	5 204	75
Kukorica	2 799	3 410	82	6 366	8 150	78	5 127	6 030	85
Napraforgó- mag	1 472	1 890	78	2 175	2 920	75	1 913	2 670	72
Szója	1 664	2 030	82	2 435	2 980	82	1 674	2 310	72
Száraz borsó	1 879	2 250	84	1 842	2 250	82	2 047	2 390	86
Zöldborsó	5 215	4 500	116	4 211	4 780	88	3 661	3 810	96
Csemege- kukorica	9 825	11 380	86	12 521	13 750	91	11 579	12 100	96
Alma	8 195	14 700	56	13 802	21 340	65	9 214	16 690	55
Meggy és cseresznye	1 417	4 897	29	1 655	4 317	38	2 096	5 059	41

Forrás: KSH (2025c) és KSH-adatszolgáltatás, 2025

Érdeemes megfigyelni, hogy az intenzív, korszerű technológiával művelt kultúrák ökológiai gazdálkodásban is hasonló terméseredményeket érhetnek el, mint a konvencionális művelésben. Az ökológiai gazdálkodás termelékenységének részletes elemzése szétfeszítené jelen cikk kereteit, illetve a kutatás alapját képező KSH Eurofarmból sem megoldható, így ezzel a témakörrel külön publikációban foglalkozunk a közeljövőben.

Az ökológiai gazdálkodás részesedése a szántóföldi növénytermesztésből 3% volt területi alapon 2023-ban (117 ezer hektár az összes, 4155 ezer hektár szántóból). Ezzel szemben néhány növénykultúra esetében lényegesen magasabb vetésterületi részesedése volt az ökológiai gazdálkodásnak. Ezek a következők:

- Rozs és téli gabonakeverékek (kétszeres): 11%, amely 3451 hektár ökológiai vetésterületet jelent.
- Egyéb gabonafélék szemes terménynek: 14%, amely 1218 hektár ökológiai vetésterületet takar.
- Rizs: 30%, azaz 757 hektár ökológiai vetésterület.
- Száraz borsó: 22%, azaz 2789 hektár ökológiai vetésterület.
- Szárazbab: 22%, amely 97 hektár ökológiai vetésterületet jelent.
- Egyéb száraz hüvelyesek: 67%, azaz 562 hektár ökológiai vetésterület.
- Egyéb m.n.s. gyökérnövények: 19%, amely 54 hektár ökológiai vetésterületet takar, gyakorlatilag csicsókát (*Roszík et al., 2024*).
- Lenmag: 36%, azaz 819 hektár ökológiai vetésterület.
- Aromanövények, gyógy- és konyhai növények: 59%, amely 8066 hektár ökológiai vetésterületet jelent, ideértve az 5400 hektár fentebb említett édesköményt is.
- Leveles és száras zöldségek (a káposztafélék kivételével): 16%, azaz 331 hektár ökológiai vetésterület.
- Termésükért termesztett zöldségek (beleértve a dinnyét): 10%, azaz 1002 hektár ökológiai vetésterület.

2.3. Állattartás

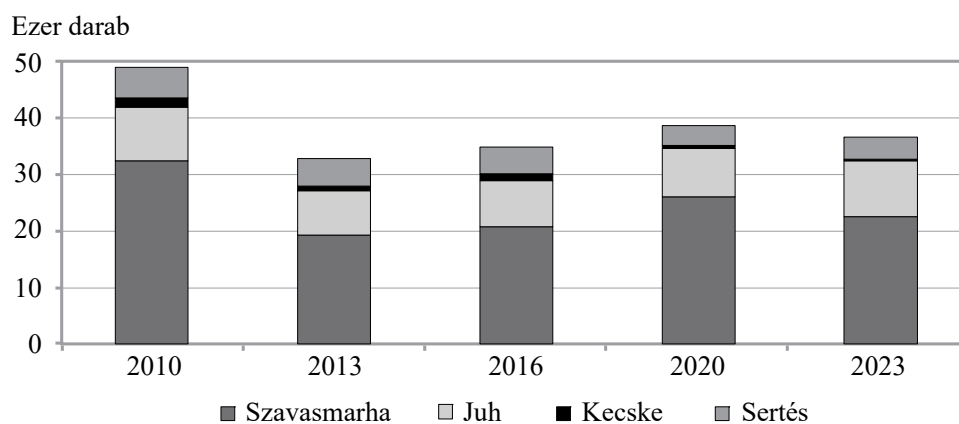
Az ökológiai tartású lábasjószágok állományának alakulását fajonként a 6. ábra szemlélteti. Jól látható, hogy meghatározó a szarvasmarha- – ezen belül is a húsmarha- – tartás, bár az állomány létszáma jelentős volatilitást mutat. Bár a 2010 utáni nagy csökkenést követően folyamatosan növekedett az állomány, 2020 és 2023 között újabb jelentős, mintegy 14%-os visszaesés következett be. Az ökológiai tartású juhállomány 2013 óta folyamatosan szerény mértékben növekedett, 2020 és 2023 között 16%-kal nőtt a juhok száma, de még így is 10 000 alatt maradt. Az ökológiai tartású kecskeállomány gyakorlatilag folyamatosan csökkent, 2020-ról 2023-ra több mint 40%-kal, így 2023-ban csupán 363 ökológiai tartású kecskét írtak össze. Az ökológiai tartású sertésállomány folyamatos hullámzó, de hosszú távon csökkenő tendencia után 2020 és 2023 között enyhe, 10%-os növekedést mutatott.

Az ökológiai tartású baromfifélék állományának változása a 7. ábrán látható. Szembetűnő, hogy a lábasjószágokkal ellentétben, ahol hosszú távon inkább csökkenő vagy stagnáló állományról beszélhetünk, az ökológiai tartású baromfifélék esetében egy jelentős csökkenést követően felívelő a tendencia. Az ökológiai gazdálkodás terjedése és fennmaradása szempontjából két okból kifolyólag is fontos lenne az ökológiai állattartás fejlődése: (1) a szerves trágya nélkülözhetetlen táp-

anyagforrást jelent az ökológiai gazdálkodásban; (2) az állattartás magasabb hozzáadott értéket képvisel, így elmozdulást jelentene az alapanyagtermelés irányából az ágazat számára.

6. ábra

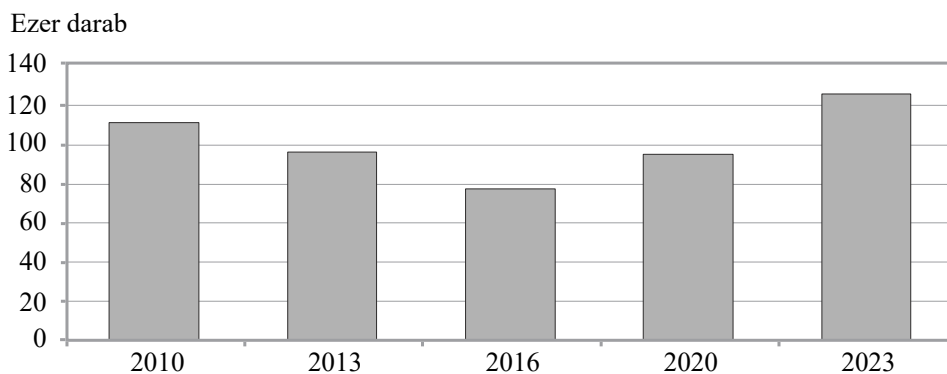
**Az ökológiai tartású lábasjóságok megoszlása fajonként,
a nagymintás mezőgazdasági összeírások idején**
*Distribution of organically raised livestock by species during large-scale
agricultural censuses*

Forrás: KSH (2025a) alapján saját számítás.

7. ábra

**Az ökológiai tartású baromfifélék állománya a nagymintás
mezőgazdasági összeírások idején**
*The population of organically raised poultry during the large-scale
agricultural censuses*

Forrás: KSH (2025a) alapján saját számítás.

Az Európai Unióban az ökológiai állattartás volumene továbbra is korlátozott, és a fajok között jelentős különbségeket mutat. A legfrissebb adatok szerint az ökológiai tartású állatok aránya elsősorban a kérődzők esetében magasabb (szarvasmarha, juh, kecske), a sertés- és baromfiágazatban alacsonyabb részesedés figyelhető meg (*Európai Bizottság, 2023*). Ennek egyik fő oka az eltérő technológiai és takarmányozási feltételekre vezethető vissza (*von Borell–Sørensen, 2004*). A szakirodalom szerint az ökológiai állattartás terjedése elsősorban a legeltetésre és a tömegtakarmányra épülő rendszerekben kedvezőbb, míg az intenzívebb, inputigényes monogasztrikus állattenyésztési ágazatokban strukturális korlátok érvényesülnek (*Hovi et al., 2003*).

Ezek a tendenciák összhangban állnak a jelen vizsgálat eredményeivel, amelyek szerint Magyarországon az ökológiai állatállomány – a baromfi kivételével – inkább stagnáló vagy csökkenő pályát mutatott 2020 és 2023 között. Mindez arra utal, hogy az ökológiai gazdálkodás területi és növénytermesztési bővülése nem jár együtt automatikusan az állattenyésztési alágazat hasonló ütemű fejlődésével, ami az ökológiai rendszerek belső egyensúlya és tápanyagkörforgása szempontjából is korlátozó tényező lehet.

2.4. Szociológiai jellemzők

2.4.1. A gazdaságirányító neme

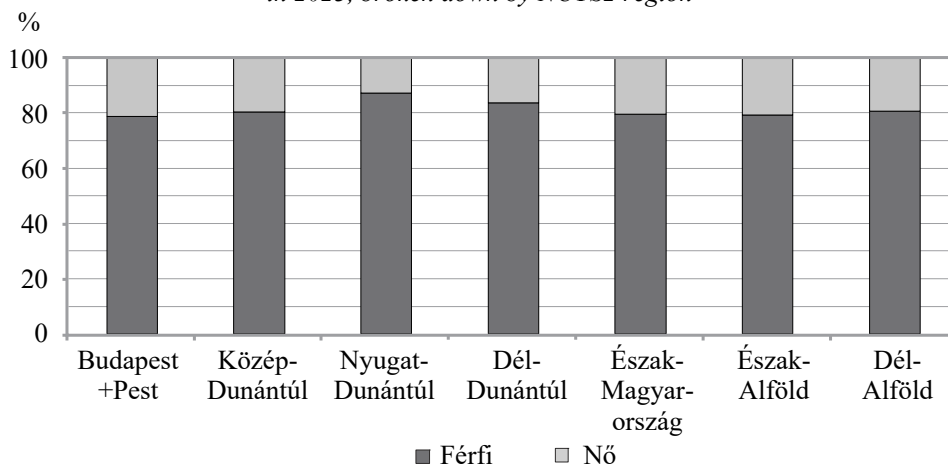
Az ökológiai gazdaságok gazdaságirányítóinak nemét vizsgálva már az Agrárcenzus, 2020 adatainak elemzésekor érdekességként jegyeztük meg, hogy lényegesen több köztük a férfi, mint a konvencionális gazdaságok esetében. Az akkori adatok alapján ökológiai gazdaságok esetében átlagosan 78% volt a férfi gazdaságirányítók aránya, azonban ez is jelentős szórást mutatott régióként. A legalacsonyabb Budapesten és Pest vármegyében (74%), a legmagasabb Nyugat-Dunántúl régióban (84%) volt. Az Agrárium, 2023 gazdaságszerkezeti összeírás adatai alapján némileg tovább nőtt a férfi gazdaságirányítók aránya az ökológiai gazdaságok esetében, átlagosan 80%-ra. A regionális szórás ugyanúgy megmaradt: a legalacsonyabb férfi gazdaságirányítói arány továbbra is Budapesten és Pest vármegyében (79%) volt, a legmagasabb Nyugat-Dunántúlon (87%) (8. ábra).

Konvencionális gazdaságok esetében is emelkedett a férfi gazdaságirányítók aránya, a 2020-as 72%-ról 73%-ra. Ahogy a 9. ábra mutatja, esetükben sem egyenletes a földrajzi eloszlás: a legalacsonyabb arányban Dél-Alföldön (70%) voltak férfi gazdaságirányítók, a legmagasabb arányban Nyugat-Dunántúlon (79%).

8. ábra

**Az ökológiai gazdaságok gazdaságirányítóinak nem szerinti megoszlása
NUTS2-régió szerinti bontásban, 2023**

*Distribution of managers of organic agricultural holdings by sex
in 2023, broken down by NUTS2 region*

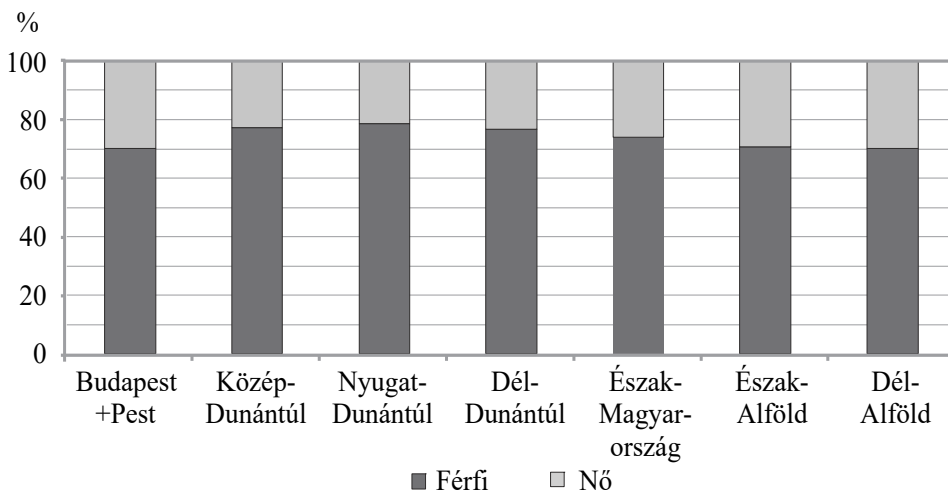

Forrás: KSH Eurofarm alapján saját számítás.

9. ábra

**A konvencionális gazdaságok gazdaságirányítóinak nem szerinti
megoszlása NUTS2-régió szerinti bontásban, 2023**

*Distribution of managers of conventional agricultural holdings
by sex in 2023, broken down by NUTS2 region*

Forrás: KSH Eurofarm alapján saját számítás.

A *HUN-REN Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont (2025)* kutatásai rámutattak, hogy a gazdaságirányító neme befolyásolja a gazdaság működését, a női vezetésű gazdaságok esetében ugyanis erőteljesebb környezettudatosság figyelhető meg. Az Agrárcenzus, 2020 adatait elemezve mi is hasonló következtetésre jutottunk, a nő gazdaságirányítók felülreprezentáltak voltak a teljesen átállt ökológiai gazdaságok esetében. A 2023-as adatokat elemezve megállapítható, hogy míg a férfi gazdaságirányítók által vezetett gazdaságok területeinek átlagosan 44%-a volt ökológiai gazdálkodásba vonva, a nő gazdaságirányítók esetében ez az arány 53% volt. A férfiak által irányított ökológiai gazdaságok átlagos mérete 225, ökológiai gazdálkodásba vont területeik átlagos nagysága 99 hektár volt. A nő gazdaságirányítók gazdaságainak átlagos mérete 176, ökológiai gazdálkodásba vont területei átlagos nagysága 92 hektár volt.

2.4.2. A gazdaságirányító legmagasabb szakirányú végzettsége

A legmagasabb szakirányú képzettséget tekintve a KSH három csoportba sorolta a gazdaságokat: gyakorlati tapasztalat, alapszintű végzettség (alap- vagy középfokú végzettség), valamint felsőfokú végzettség. Az Agrárcenzus, 2020-ban összeírt gazdaságokat tekintve a gazdaságirányítók 61%-ának semmilyen szakirányú végzettsége nem volt. Az Agrárium, 2023 gazdaságszerkezeti összeírás eredményei szerint a konvencionális gazdaságok gazdaságirányítóinak 50%-a nem rendelkezett szakirányú végzettséggel, és csupán alig 15%-uknak volt felsőfokú mezőgazdasági képesítése. Ezzel szemben az ökológiai gazdaságok gazdaságirányítóinak 37%-a rendelkezett felsőfokú szakirányú végzettséggel, és mindössze 16%-uknak nem volt semmilyen szakirányú képesítése. Ezek az arányok gyakorlatilag megegyeznek az Agrárcenzus ökológiai gazdaságokra vonatkozó eredményeivel.

NUTS2-régióként vizsgálva eltérő volt az ökológiai gazdaságok gazdaságirányítóinak szakirányú képzettségi szintje (10. ábra). Dél-Dunántúlon volt a legmagasabb a felsőfokú mezőgazdasági végzettséggel rendelkező gazdaságirányítók aránya (42%), Dél-Alföldön a legalacsonyabb (35%), azonban még ez is több mint duplája a konvencionális gazdaságok esetében mért értéknek. Szakképzettség nélkül, pusztán gyakorlati tapasztalattal Budapesten és Pest vármegyében vezettek a legtöbben ökológiai gazdaságot (24%), a legkevesebben pedig Észak-Alföld régióban (14%).

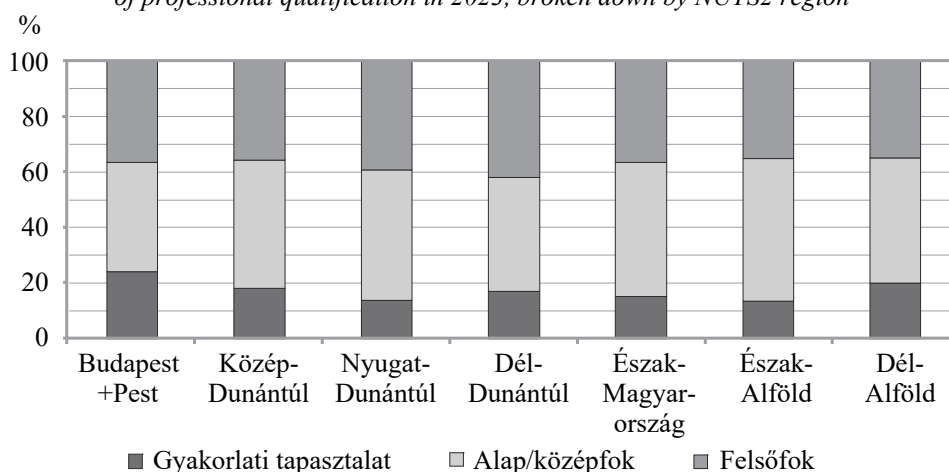
A legmagasabb szakirányú végzettséget nemek szerinti bontásban vizsgálva megállapítható (11. és 12. ábra), hogy úgy az ökológiai, mint a konvencionális gazdálkodásban lényegesen magasabb a felsőfokú mezőgazdasági végzettséggel rendelkező férfi gazdaságirányítók aránya, mint a nőké. Az ökológiai gazdaságok esetében a férfi gazdaságirányítók 38, ellenben a nőknek csupán 29%-a rendelkezett felsőfokú szakirányú végzettséggel. A konvencionális gazdaságok esetében a férfi gazdaságirányí-

tók 17, a nő gazdaságirányítók mindössze 9%-a bírt felsőfokú szakirányú végzettséggel. Alap/középfokú szakirányú végzettség esetében is magasabb a férfiak részese-dése, bár az ökológiai gazdaságoknál kiegyenlítettebb az arány: a férfi gazdaságirányítók 48, a nő gazdaságirányítók 45%-a rendelkezett alap- vagy középfokú mezőgazdasági végzettséggel. Eközben a konvencionális gazdaságok esetében a férfi gazdaságirányítók 39, illetve a nő gazdaságirányítók 24%-ának volt ilyen végzettségük.

10. ábra

Az ökológiai gazdaságok gazdaságirányítóinak legmagasabb szakirányú végzettség szerinti megoszlása NUTS2-régió szerinti bontásban, 2023

Distribution of organic agricultural holding managers by highest level of professional qualification in 2023, broken down by NUTS2 region

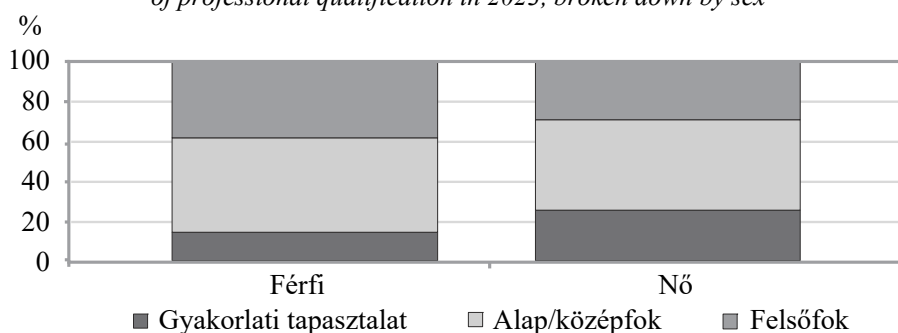

Forrás: KSH Eurofarm alapján saját számítás.

11. ábra

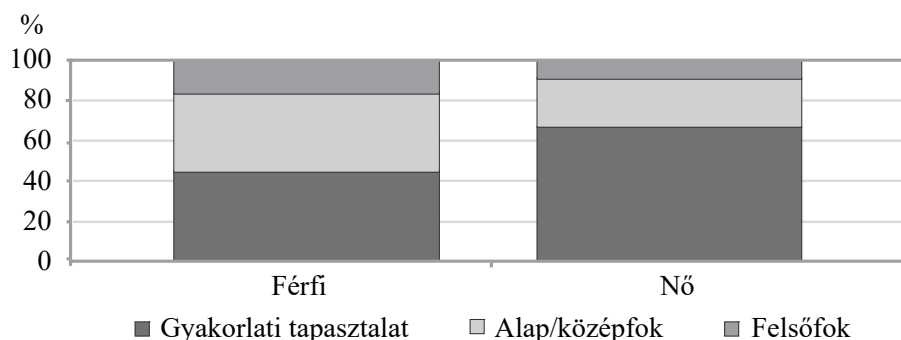
Az ökológiai gazdaságok gazdaságirányítóinak legmagasabb szakirányú végzettség szerinti megoszlása nem szerinti bontásban, 2023

Distribution of organic agricultural holding managers by highest level of professional qualification in 2023, broken down by sex

Forrás: KSH Eurofarm alapján saját számítás.

12. ábra
A konvencionális gazdaságok gazdaságirányítóinak legmagasabb szakirányú végzettség szerinti megoszlása nem szerinti bontásban, 2023
Distribution of conventional agricultural holding managers by highest level of professional qualification in 2023, broken down by sex

Forrás: KSH Eurofarm alapján saját számítás.

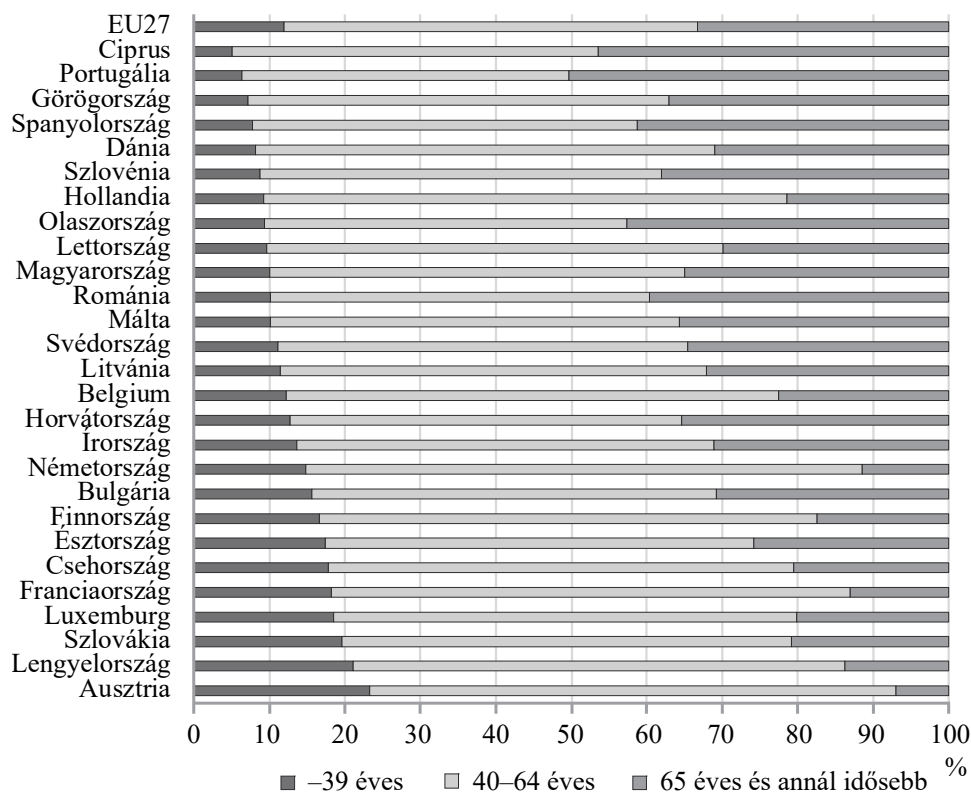
A gazdaságirányító legmagasabb szakirányú végzettsége befolyásolja a gazdaság méretét az ökológiai és a konvencionális gazdaságok esetében egyaránt. Míg a szakirányú végzettség nélküli gazdaságirányítóknál az ökológiai gazdaságok átlagos mérete 176 hektár volt (169 hektár a férfi és 192 hektár a nő gazdaságirányítók esetében), addig felsőfokú szakirányú végzettség mellett 305 hektár volt az ökológiai gazdaságok átlagos mérete (324 hektár a férfi és 204 hektár a nő gazdaságirányítóknál). A konvencionális gazdaságoknál ugyanezen értékek a következőképp alakultak: 15 hektár szakirányú végzettség nélküli gazdaságirányító esetében (férfiaknál 16, nő gazdaságirányítóknál 13 hektár); a felsőfokú szakirányú végzettség meglétekor pedig 154 hektár volt az átlagos konvencionális gazdaság méret (166 hektár a férfi gazdaságirányítók és 94 hektár a nő gazdaságirányítók esetében).

2.4.3. A gazdaságirányító életkora

A gazdaságirányító korát tekintve továbbra is szignifikáns különbséget találtunk a konvencionális és az ökológiai gazdaságok között. Mielőtt azonban továbbmennénk, érdemes egy pillantást vetni az európai gazdátársadalom helyzetére. Uniós szinten is komoly probléma a gazdálkodók elöregedése. Az Eurostat idevonatkozó legfrissebb elérhető adatai 2020-ból származnak, viszont ezekből is jól látszik, mennyire alacsony a fiatal gazdaságirányítók aránya, és milyen magas a nyugdíjkorhatár felett is gazdálkodóké. A 13. ábrán a gazdaságirányítók kora szerinti csökkenő sorrendben szerepelnek a tagállamok.

13. ábra

A gazdaságirányítók kor szerinti megoszlása az EU-ban, 2020
Distribution of agricultural holding managers by age in the EU in 2020

Forrás: Eurostat-adatbázis alapján saját számítás.

Bár mindkét csoportban komoly problémát jelent a gazdaságirányítók előregedése – nem függetlenül a társadalom öregedésétől –, ez a szokványos gazdaságokat lényegesen nagyobb mértékben érinti, mint az ökológiai gazdaságokat. A konvencionális gazdaságoknál ugyanis átlagosan 35% volt az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött gazdaságirányítók aránya az Agrárium, 2023 összeírás idején (14. ábra), míg az ökológiai gazdaságok (15. ábra) esetében csak 21%. Utóbbiaknál ez az érték némi romlást jelent a 2020-as adatokhoz (19%) képest.

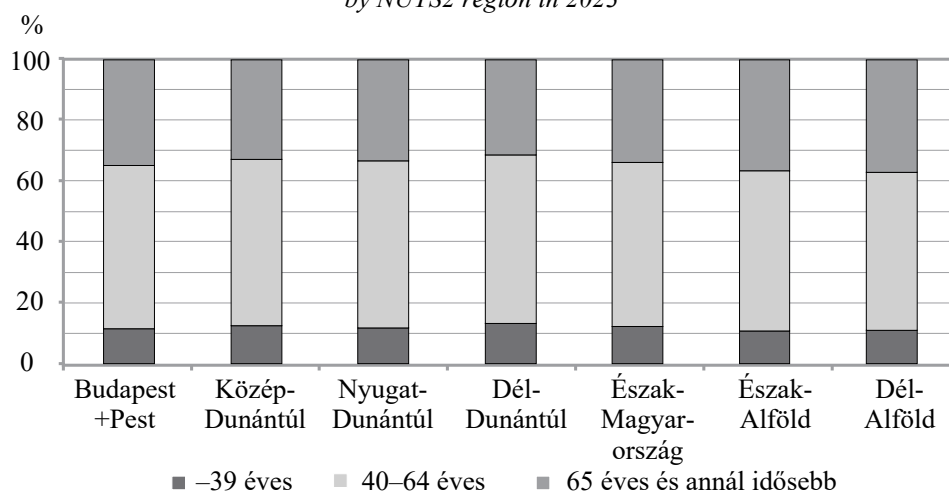
Ezzel szemben a 40 éves kor alatti gazdaságirányítókat vizsgálva pontosan fordított arány figyelhető meg: a konvencionális gazdaságoknál csupán 11, míg az ökológiai gazdaságok esetében 18% fiatal, 40 év alatti életkorú. E mutató tekintetében a konvencionális gazdaságok helyzete némileg javult 2020-hoz képest (10% volt akkor), míg az ökológiai gazdaságoké romlott (21% volt akkor). A konvencionális

gazdaságok koreloszlásának viszonylagos javulására magyarázatot adhat, hogy közülük került ki a két összeírás között megszűnt gazdaságok túlnyomó többsége, amelyek gazdaságirányítói általában idősök voltak.

14. ábra

A konvencionális gazdaságok gazdaságirányítóinak életkor szerinti megoszlása NUTS2-régió szerinti bontásban, 2023

Age distribution of managers in conventional agricultural holdings by NUTS2 region in 2023

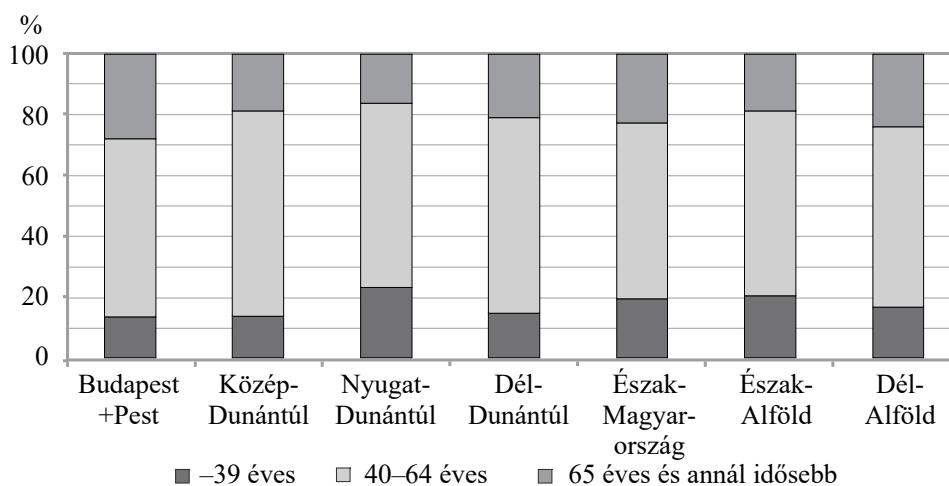

Forrás: KSH Eurofarm alapján saját számítás.

15. ábra

Az ökológiai gazdaságok gazdaságirányítóinak életkor szerinti megoszlása NUTS2-régió szerinti bontásban, 2023

Age distribution of managers in organic agricultural holdings by NUTS2 region in 2023

Forrás: KSH Eurofarm alapján saját számítás.

Az életkorértékek is mutatnak némi szórást NUTS2-régióként. A konvencionális gazdaságok közül Dél-Alföld régió tekinthető a leginkább elöregedettnek, itt négy nyugdíjas korú gazdaságirányítóra csupán egy fiatal jut, és Dél-Dunántúl a legfiatalabbnak. Az ökológiai gazdaságok esetében Budapest és Pest vármegye számít a leginkább elöregedettnek, ahol két nyugdíjas korú gazdaságirányítóra jut egy fiatal, illetve Nyugat-Dunántúl a legfiatalabbnak, ahol a fiatal gazdaságirányítók száma 44%-kal haladja meg a nyugdíjas korúakét.

3. Összefoglalás és következtetések

Az ökológiai gazdaságok száma – és ezzel együtt az ökológiai gazdálkodásba vont területek nagysága is – jelentősen emelkedett 2020 és 2023 között. Ez a növekedés azonban nem volt lineáris folyamat, ugyanis ugyanebben az időszakban több mint 930 gazdaság lépett ki az ökológiai gazdálkodásból megszűnés vagy tevékenységváltás miatt, viszont az ő kiesésüket ellensúlyozta a 2304 új belépő megjelenése.

A kieső gazdaságok átlagosan kisméretű vagy minimális ökológiai tevékenységgel jellemezhető gazdaságok voltak, azonban a gazdaságméret, az átállási arány és az ökológiai gazdálkodás feladása között csupán gyenge korreláció mutatható ki.

Az összes gazdaság számának jelentős mértékű (18%) csökkenése a koncentráció irányába hatott, így az átlagos gazdaságméret közel 22%-kal növekedve megközelítette a 28 hektárt. Ezzel szemben az ökológiai gazdaságok átlagos mérete – amely már 2020-ban is több mint hétszerese volt a hazai átlagos gazdaságméretnek – 28%-kal növekedve meghaladta a 215 hektár/gazdaságot.

Úgy a kieső, mint az újonnan ökológiai gazdálkodásba belépő gazdaságokat vizsgálva megállapítható, hogy jelentős területi egyenlőtlenségek tapasztalhatók. A legkisebb csökkenést Nyugat-Dunántúlon láthattuk, míg a legnagyobbat Budapesten és Pest vármegyében (amelyeket összevontan kezeltünk az alacsony budapesti elemszám miatt), valamint Észak-Magyarországon. A legnagyobb növekedést szintén Észak-Magyarország produkálta, így összesítetten ebben a régióban volt tapasztalható a legmagasabb nettó növekedés. Ez arra utal, hogy az ökológiai gazdálkodás terjedése Magyarországon erősen regionálisan differenciált folyamat. Fontos kiemelni, hogy a 2020-ban még nem, de 2023-ban már ökológiai tevékenységgel rendelkező gazdaságok közel kétharmada (64%-a) nem szerepelt az Agrárium, 2023 összeírás mintájában, így nem rendelkezünk róluk adatokkal.

Az ökológiai gazdaságok számának növekedése nem független az ökotámogatási programoktól, viszont örvendetes módon a 2020-as adatokhoz képest a művelési ágakat és a szántóföldi vetésszerkezetet tekintve egyaránt elmozdulás tapasztalható a magasabb piaci értéket képviselő kultúrák irányába. 2020-ról 2023-ra jelentősen (közel 19%-kal) növekedett az ökológiai szántóterületek nagysága, meghaladva a 117 000 hektárt, emellett a gyepterületek korábban tapasztalt növekedése megállt, sőt, csökkenésbe fordult. Ugyanebben az időszakban az ökológiai gyümölcsösök összterülete másfélszeresére nőtt, meghaladva a 19 000 hektárt.

A 2020 és 2023 közötti időszak egyértelmű nyertesei az ipari növények voltak, amelyek területe 65%-kal növekedve meghaladta a 21 000 hektárt. Az ökológiai zöldségfélék vetésterülete sajnálatos módon mintegy 14%-kal csökkent. Néhány kultúra esetében jelentősnek mondható az ökológiai termesztés részesedése, ilyenek a rizs (közel 30%), a száraz hüvelyesek (25%), a lenmag (36%), valamint az aroma- és gyógynövények (59%).

Megvizsgáltuk az ökológiai gazdálkodás hozameredményeit is a főbb kultúrák tekintetében. Érdeemes megjegyezni, hogy az intenzív, korszerű technológiával művelt kultúrák ökológiai gazdálkodásban is megközelítik az országos átlaghozamokat.

Az ökológiai tartású állatállomány (a baromfiféléket kivéve) inkább csökkenő tendenciát mutatott 2020 és 2023 között, összhangban az európai trendekkel, ahol az ökológiai állattartás fejlődése elmarad a növénytermesztés bővülésétől. Ez két okból is problémás, egyrészt mert az ökológiai gazdálkodás rászorul a szerves trágyára tápanyag-utánpótlásként, másrészt az állattenyésztés segíthetne elmozdulni az alapanyag-termelő ökológiai tevékenység felől a magasabb hozzáadott értéket képviselő ökológiai termékek irányába. Az ökológiai gyepek és a szántóföldi zöldtakarmányok magas aránya az ökológiai területeken belül lehetővé tenné az ökológiai állattartás további bővítését, és így e két, jelenleg elenyésző hozzáadott értéket előállító növénytermesztési ágazat hozzáadott értékének jelentős növelését is.

A szociológiai jellemzőket tekintve is történtek változások a vizsgált két összeírás között eltelt időszakban. Az ökológiai gazdaságokban eleve magasabb volt a férfi gazdaságirányítók aránya, ami tovább nőtt, elérve a 80%-ot. A konvencionális gazdaságok esetében 73% volt 2023-ban a férfi gazdaságirányítók aránya.

A legmagasabb szakirányú végzettséget vizsgálva megállapítottuk, hogy továbbra is lényegesen magasabb az ökológiai gazdaságok gazdaságirányítóinak szakirányú képzettségi szintje: csupán 16%-uk nem rendelkezett semmilyen szakirányú végzettséggel, és 37%-uknak volt felsőfokú mezőgazdasági végzettsége. Ezzel szemben a konvencionális gazdaságok gazdaságirányítóinak fele végezte tevékenységét bármilyen szakirányú végzettség nélkül, és mindössze 15%-uk rendelkezett felsőfokú mezőgazdasági végzettséggel.

A szakirányú végzettséget nemek szerinti bontásban vizsgálva azt tapasztaltuk, hogy az ökológiai gazdaságok irányítói közül a férfiak 38%-a, a nők 29%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel, míg a konvencionális gazdaságoknál a férfiak 17%-a és a nők csupán 9%-a.

A gazdaságirányítók életkora mindkét gazdaságtípust tekintve az elöregedés jeleit mutatja, illeszkedve az uniós mezőgazdasági trendekhez, illetve a magyar társadalom általános öregeedéséhez. Az ökológiai gazdaságokon belül azonban kedvezőbb eloszlást tapasztaltunk: 18% volt a 39 éves vagy annál fiatalabb gazdaságirányítók aránya, és 21% a nyugdíjkorhatár feletti gazdaságirányítóké. Az ökológiai gazdálkodás népszerűsége a fiatalabb és szakirányú végzettséggel rendelkező gazdaságirányítók körében figyelemre méltó lehet az agrár-generációváltást célzó szakpolitikák tervezésekor is.

Mindent egybevetve az eredmények arra utalnak, hogy az ökológiai gazdálkodás bővülése Magyarországon elsősorban a növénytermesztési ágazatokban koncentrálódik, miközben az állattenyésztés és a gazdaságszerkezeti egyensúly fejlesztése továbbra is kulcskérdés marad a rendszer hosszú távú fenntarthatósága szempontjából.

Irodalom

- 2018/1091 (EU): *Regulation (EU) 2018/1091 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on integrated farm statistics and repealing Regulations (EC) No 1166/2008 and (EU) No 1337/2011.* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1091>
- Acs, Sz. – Berentsen, P. – Huirne, R. – van Asseldonk, M. (2009): Effect of Yield and Price Risk on Conversion from Conventional to Organic Farming. *Australian Journal of Agricultural and Resource Economics*, 53(3), 393–411. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8489.2009.00458.x>
- Allacherné Szépkuthy K. – Jobbágy P. (2024): Hiánypótló helyzetelemzés. *Magyar Mezőgazdaság* 79(43), 12–18.
- Bengtsson, J. – Ahnström, J. – Weibull, A.-C. (2005): The Effects of Organic Agriculture on Biodiversity and Abundance: A Meta-Analysis. *Journal of Applied Ecology*, 42(2), 261–269. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2664.2005.01005.x>.
- Bouttes, M. – Darnhofer, I. – Martin, G. (2019): Converting to Organic Farming as a Way to Enhance Adaptive Capacity. *Organic Agriculture*, 9, 235–247. <https://doi.org/10.1007/s13165-018-0225-y>.
- Castro, L. M. – Calvas, B. – Hildebrandt, P. – Knoke, T. (2015): Ecuadorian Banana Farms Should Consider Organic Banana with Low Price Risks in Their Land-Use Portfolios. *PLOS ONE*, 10(3), e0120384. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0120384>
- Chen, H. – Weersink, A. – Beaulieu, M. – Lee, Y. N. (2022): Dynamics of Farm Entry and Exit in Canada. *Agricultural and Resource Economics Review*, 51(1), 86–104. <https://doi.org/10.1017/age.2021.26>

- Európai Bizottság (2023): *Organic Farming in the EU*. EU Agricultural Economic Briefs No 20. https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2023-04/agri-market-brief-20-organic-farming-eu_en.pdf
- Eurostat (2024): *Fully organic farms in the EU*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Fully_organic_farms_in_the_EU
- Eurostat (2025): *A statisztikai fogalmak glosszárúma*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Agricultural_holding&action=statexp-seat&lang=hu
- Farrell, M. – Murtagh, A. – Weir, L. – Conway, S. F. – McDonagh, J. – Mahon, M. (2021): Irish Organics, Innovation and Farm Collaboration: A Pathway to Farm Viability and Generational Renewal. *Sustainability*, 14(1). <https://doi.org/10.3390/su14010093>.
- Glauben, T. – Tietje, H. – Weiss, C. (2006): Agriculture on the Move: Exploring Regional Differences in Farm Exit Rates in Western Germany. *Review of Regional Research*, 26, 103–118. <https://doi.org/10.1007/s10037-004-0062-1>
- Golębiewska, B. – Pajewski, T. (2025): Changes in the development trends of organic farming in the world. *Annals of the Polish Association of Agricultural and Agribusiness Economists*, 27(2), 99. 83–94. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0055.0202>
- Haller, A. (2022): Influence of Agricultural Chains on the Carbon Footprint in the Context of European Green Pact and Crises. *Agriculture*, 12(6). <https://doi.org/10.3390/agriculture12060751>
- Hirsch, S. – Barissoul, A. – Möhring, N. – Koppenberg, M. (2026): Profitability and Exit Decisions of Organic Dairy Farmers in the EU. *Food Policy*, 130, 103034. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2026.103034>
- Home, R. – Ries, E. – Tschanz, A. – Indermühle, A. (2016): Social Factors in the Decision by Swiss Farmers to Convert to Organic Farming. *Acta Fytotechnica et Zootechnica*, 18, 154–156. <http://doi.org/10.15414/afz.2015.18.si.154-156>
- Hovi, M. – Sundrum, A. – Thamsborg, S. M. (2003): Animal health and welfare in organic livestock production in Europe: current state and future challenges. *Livestock Production Science*, 80(1–2), 41–53. [https://doi.org/10.1016/S0301-6226\(02\)00320-2](https://doi.org/10.1016/S0301-6226(02)00320-2)
- HUN-REN KRTK (2025): *Kiderült, miért zöldebbek azok a gazdaságok, amelyeket nők vezetnek*. https://hun-ren.hu/tudomanyos_hirek/fenntarthato-mezogazdasag-noi-gazdak-hun-ren-krtk-gazdasag-kutatas-108104?fbclid=IwY2xjawIKKvRleHRuA2FlbQIxMQABHbXl-jiv09HhcgJbDBKVH4r_Op9qvjyzn7veeuNWTREB5tsTC5Fer8vWHmQ_aem_F_eUB8SFF9NP0IwVkz3Z4Q
- Jobbágy P. – Allacherné Szépkuthy K. (2024): Reprezentatív minta kialakítása az ökológiai gazdálkodás jövedelmezőségének vizsgálatára. *Statisztikai Szemle*, 102(12), 1175–1197. <https://doi.org/10.20311/stat2024.12.hu1175>
- Jobbágy P. – Allacherné Szépkuthy K. (2025): Ökológiai gazdaságok a statisztika tükrében. *ÖMKi*, 2025. <https://biokutatas.hu/wp-content/uploads/2025/04/Okologiai-gazdasagok-a-statisztika-tukreben.pdf>
- Khaledi, M. – Weseen, S. – Sawyer, E. – Ferguson, S. – Gray, R. (2010): Factors Influencing Partial and Complete Adoption of Organic Farming Practices in Saskatchewan, Canada. *Canadian Journal of Agricultural Economics/Revue canadienne d'agroeconomie*, 58(1), 37–56. <https://doi.org/10.1111/j.1744-7976.2009.01172.x>
- Király, G. – Rizzo, G. – Tóth, J. (2022): Transition to Organic Farming: A Case from Hungary. *Agronomy*, 12(10), 2435. <https://doi.org/10.3390/agronomy12102435>

- Kociszewski, K. – Szubska-Włodarczyk, N. (2023): The level of organic farming productivity in selected EU countries. *Economics and Environment*, 86(3), 417–435.
<https://doi.org/10.34659/eis.2023.86.3.623>
- Kołoszko-Chomentowska, Z. (2015): The economic consequences of supporting organic farms by public funds: case of Poland. *Technological and Economic Development of Economy*, 21(2), 332–350. <https://doi.org/10.3846/20294913.2014.944957>
- Komor, A. – Pawlak, J. – Wróblewska, W. – Białoskurski, S. – Czernyszewicz, E. (2025): Spatial Differentiation of the Competitiveness of Organic Farming in EU Countries in 2014–2023: An Input–Output Approach. *Sustainability*, 17(17), 7614. <https://doi.org/10.3390/su17177614>
- Krajewski, S. – Żukovskis, J. – Gozdowski, D. – Cieśliński, M. – Wójcik-Gront, E. (2024): Evaluating the path to the European Commission’s organic agriculture goal: a multivariate analysis of changes in EU countries (2004–2021) and socio-economic relationships. *Agriculture*, 14(3), 477. <https://doi.org/10.3390/agriculture14030477>
- Kremmydas, D. – Beber, C. – Baldoni, E. – Ciaian, P. – Fellmann, T. – Gocht, A. – Hristov, J. – Pignotti, D. – Rey Vicario, D. – Stepanyan, D. – Tillie, P. (2025): The EU target for organic farming: Potential economic and environmental impacts of two alternative pathways. *Applied Economic Perspectives and Policy* 47(2), 602–623. <https://doi.org/10.1002/aep.13470>
- Kremmydas, D. – Ciaian, P. – Baldoni, E. (2023): Modeling conversion to organic agriculture with an EU-wide farm model. *Bio-based and Applied Economics*, 12(4), 261–304. <https://doi.org/10.36253/bae-13925>
- Központi Statisztikai Hivatal [KSH] (2020): *Gazdaságküzöb módosítása 2020-tól*. www.ksh.hu/docs/hun/agrar/gazdasagkuszob_modositasa_2020.pdf
- Központi Statisztikai Hivatal [KSH] (2021): *Agrárcensus-eredmények – Mezőgazdasági munkaerő, generációváltás: Fogalmak*. https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/ac2020/mezogazdasagi_munkaero_generaciovaltasi_fogalmak.html
- Központi Statisztikai Hivatal [KSH] (2025a): *STADAT 19.1.1.38. Biogazdálkodás*. https://www.ksh.hu/stadat_files/mez/hu/mez0038.html
- Központi Statisztikai Hivatal [KSH] (2025b): *Agrárium, 2023 táblázatok*. https://www.ksh.hu/docs/hun/agrar/agrarium2023/agrarium_2023_vegleges.xlsx
- Központi Statisztikai Hivatal [KSH] (2025c): *Tájékoztatósi adatbázis*. <https://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?lang=hu>
- Lee, S. – Nguyen, T. T. – Poppenborg, P. – Shin, H.-J. – Koellner, T. (2016): Conventional, Partially Converted and Environmentally Friendly Farming in South Korea: Profitability and Factors Affecting Farmers’ Choice. *Sustainability*, 8(8), 704. <https://doi.org/10.3390/su8080704>
- Martín-García, J. – Gómez-Limón, J. A. – Arriaza, M. (2024): Conversion to organic farming: Does it change the economic and environmental performance of fruit farms? *Ecological Economics*, 220, 108178. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2024.108178>
- Meemken, E.-M. – Qaim, M. (2018): Organic Agriculture, Food Security, and the Environment. *Annual Review of Resource Economics*, 10, 39–63. <https://doi.org/10.1146/annurev-resource-100517-023252>
- Möhring, N. – Müller, A. – Schaub, S. (2024): Farmers’ adoption of organic agriculture – a systematic global literature review. *European Review of Agricultural Economics*, 51(4), 1012–1044. <https://doi.org/10.1093/erae/jbae025>
- Nowak, A. – Kobiałka, A. (2024): The Significance of Organic Farming in the European Union from the Perspective of Sustainable Development. *Economics and Environment*, 88(1), 710. <https://doi.org/10.34659/eis.2024.88.1.710>

- Offermann, F. – Nieberg, H. (2009): Impacts of the 2003 CAP Reform on Organic Farms Incidences de La Réforme de 2003 de La PAC Sur Les Exploitations Biologiques Die Auswirkungen Der Reform Der GAP von 2003 Auf Ökolandbaubetriebe. *EuroChoices*, 8(1), 32–39. <https://doi.org/10.1111/j.1746-692X.2009.00111.x>
- Ondrasek, G. – Horvatinec, J. – Kovačić, M. B. – Reljić, M. – Vinceković, M. – Rathod, S. – Bandumula, N. – Dharavath, R. – Rashid, M. I. – Panfilova, O. – Kodikara, K. A. S. – Defterdarović, J. – Krevh, V. – Filipović, V. – Filipović, L. – Čop, T. – Njavro, M. (2023): Land Resources in Organic Agriculture: Trends and Challenges in the Twenty-First Century from Global to Croatian Contexts. *Agronomy*, 13(6). <https://doi.org/10.3390/agronomy13061544>.
- Purnhagen, K. P. – Clemens, S. – Eriksson, D. – Fresco, L. O. – Tosun, J. – Qaim, M. – Visser, R. G. F. – Weber, A. P. M. – Wesseler, J. H. H. – Zilberman, D. (2021): Europe’s Farm to Fork Strategy and Its Commitment to Biotechnology and Organic Farming: Conflicting or Complementary Goals? *Trends in Plant Science*, 26(6), 600–606. <https://doi.org/10.1016/j.tplants.2021.03.012>
- Roszik P. et al. (2024): Jelentés a biokontroll hungária nonprofit kft. 2023. évi tevékenységéről. <https://www.biokontroll.hu/wp-content/uploads/2024/05/eves-jelentes-2023.pdf>
- Sahm, H. – Sanders, J. – Nieberg, H. – Behrens, G. – Kuhnert, H. – Strohm, R. – Hamm, U. (2012): Reversion from organic to conventional agriculture: a review. *Renewable Agriculture and Food Systems*, 28(3), 263–275. <https://doi.org/10.1017/s1742170512000117>
- Sandström, E. – Boere, E. – Krisztin, T. – Verburg, P. H. (2025): Enabling and Constraining Factors for Organic Agriculture in Europe: A Spatial Analysis. *Environmental Research Food Systems*, 2(3). <https://doi.org/10.1088/2976-601X/adf22e>
- von Borell, E. – Sørensen, J. T. (2004): Organic livestock production in Europe: aims, rules and trends with special emphasis on animal health and welfare. *Livestock Production Science* 90(1), 3–9. <https://doi.org/10.1016/j.livprodsci.2004.07.003>
- Willer, H. – Schlatter, B. – Trávníček, J. (2026): *The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2026*. Research Institute of Organic Agriculture FiBL, Frick, and IFOAM – Organics International, Bonn, Németország, p. 1–356. <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1861-organic-world-2026.pdf> (letöltés ideje: 2026.02.27.)
- Zhllima, E. – Shahu, E. – Xhoxhi, O. – Gjika, I. (2021): Understanding Farmers’ Intentions to Adopt Organic Farming in Albania. *New Medit*, 20 (5). <https://doi.org/10.30682/nm2105g>
- Zollet, S. (2024): Organic Farming Systems and Rural Revitalization in Italy – Current Situation and Way Forward. *J-Stage*, 60(1), 27–34. <https://doi.org/10.7310/arfe.60.27>
- Zorn, A. – Zimmert, F. (2022): Structural Change in the Dairy Sector: Exit from Farming and Farm Type Change. *Agricultural and Food Economics*, 10 (7). <https://doi.org/10.1186/s40100-022-00212-z>